Leto LXXI | Štev. 14 a | V Ljubljani, v torek, 19. januarja 1943-XXI | Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini | Prezzo — Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 968

Vivaci combattimenti nella Tripolitania orientale

20 carri armati immobilizzati - Due navi mercantili nemici affondate - La Valetta attaccata

Il Quaritere Generale delle Forze Armate comunica:

Nella Tripolitania orientale sono in corso vivaci combattimenti nei quali nostre forti retroguardie sono state impegnate da importanti unita nemiche.

Venti carri armati avversari risultano imobilizzati.

In Tunisia attacchi nemici di carattere locale sono stati respinti.

Formazioni aeree italiane e germaniche hanno ripetutamente agito sui porti algerini; due navi mercantili di medio tonnellaggio venivano colpite ed entrambe sono da ritenere affondate; due apparecchi erano abbattuti dalla caccia tedesca.

La base di La Valletta è stata pure attaccata con visibili risultati da nostri velivoli.

Vojno poročilo št. 968

Živahno delovanje v vzhodnem Tripolisu

20 tankov onesposobljenih - Dva sovražna trgov. parnika potopljena La Valetta bombardirana

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V vzhodni Tripolitaniji potekajo živahni boji, v katerih so se naše močne zaščitnice spoprijele z močnimi sovražnimi oddelki.

Dvajset sovražnih tankov je bilo onesposobljenih.

V Tunisu so bili odbiti sovražni napadi krajevnega značaja.

Italijanske in nemške letalske skupine so ponovno delovale nad alžirskimi pristanišči; dve trgovski ladji srednje velikosti sta bili zadeti in je obe smatrati za potopljeni.

Nemški lovci so sestrelili dvoje letal.

Naša letala so napadla z vidnimi uspehi tudi oporišče La Valetta.

Nadaljevanje bojev na jugu

Nemška ter italijanska letala so srdito napadla sovjetske težiščne točke na južnem in srednjem odseku Južno od Ladoškega jezera je bilo uničenih 299 sovjetskih tankov

Hitlerjev glavni stan, 18. januarja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na jugu vzhodnega bojišča se že dva meseca trajajoča ostra zimska bitka z nezmanjšano silo nadaljuje. Z novimi silami podvzeti sovražni napadi so bili v težkih bojih v glavnem odbiti ali pa v gibljivem bojevanju s protinapadi na trdovratno branjenih oporiščih zaustavljeni.

Pod najtežjimi pogoji bojujoča se nemška vojska v prostoru Stalingrada je s trdovratno vztrajnostjo in z močno voljo vzdržala več nadaljnjih močnih napadov.

Pri krajevnih bojih na srednjem odseku vzhodnega bojišča in južnovzhodno od Ilmenskega jezera je bilo uničenih 8 sovražnih oklepnih vozil.

V skupnih napadih močnih nemških letalskih sil in brzih italijanskih bojnih letal je sovražnik na težiščnih točkah bojev na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča zopet utrpel velike izgube na moštvu, orožju in vozilih vseh vrst. Maskirana zbirališča sovražne vojske so bila razbita in mnoga zaklonišča čet uničena. Ponoči so letala bombardirala sovražne oskrbovalne železniške zveze severozapadno od Moskve. 10 transportnih vlakov je bilo razdejanih.

Južno od Ladoškega jezera se težki obrambni boji nadaljujejo. Od 12. januarja 1943 dalje je bilo tu 299 sovjetskih oklepnih vozil uničenih ali pa onesposobljenih za borbo.

Nemško-italijanska oklepna vojska v Severni Afriki je tudi včeraj v gibljivem bojevanju odbila močne sovražne pehotne in oklepne napade z zelo velikimi izgubami za sovražnika. 20 sovražnih oklepnih vozil je bilo sestreljenih. Oddelki letalstva so podpirali obrambne boje in so ponoči bombardirali oskrbovalne kolone v Cirenajki.

V Tunisu so bili posamezni sovražni napadi lokalnega pomena krvavo odbiti. Letalstvo je napadalo podnevi pristanišče Bona, ponoči pa neki konvoj severno Bougiea. Sedem velikih prevoznih parnikov s skupno 25.000 tonami je bilo težko poškodovanih, dva s približno 12.000 tonami je mogoče smatrati za izgubljena.

V včerajšnjih večernih in nočnih urah je utrpelo britansko letalstvo pri vojaško neučinkovitih napadih na severno Nemčijo in na prestolico Nemčije težke izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so po dosedanjih podatkih sestrelili 25 po večini štirimotornih bombnikov. Razen tega so bila podnevi ob obali zasedenega zapadnega ozemlja sestreljena štiri, ob Severnem morju pa tri nadaljna sovražna letala.

V včerajšnjih večernih in današnjih jutranjih urah so močne sile našega letalstva napadle z rušilnimi in zažigalnimi bombami London in so povzročile predvsem na prostoru zapadno od velikega loka Temze velika razdejanja in požare. Šest letal se ni vrnilo.

Berlin, 18. januarja. AS. 17. januarja je izgubilo angleško letalstvo, ki je skušalo napasti zahodne zasedene kraje, tri letala.

Bombni napad na London

Berlin, 18. jan. AS. Uradna nemška poročevalska agencija javlja, da so snoči pozno zvečer močne skupine nemških bombnikov napadle mesto London z razdiralnimi in zažigalnimi bombami. V svetli noči so se težki nemški bombniki prebili nad City. Izbruhnili so veliki požari. Istočasno so druge nemške skupine napadle neko pristanišče na južni angleški obali in še neke druge cilje na vzhodni obali. Številne razdiralne in tisočere zažigalne bombe so povzročile znatno škodo.

Disciplinirano Berlinčanov

Berlin, 17. jan. S. Med snočnim napadom britanskega letalstva na nemško prestolnico je berlinsko prebivalstvo zopet enkrat pokazalo svojo disciplinirano, ko je ostalo popolnoma mirno in ko je zlasti v onih delih mesta, ki so bili najbolj prizadeti, manifestiralo duha vzajemnosti, ki veže danes ves nemški narod. Vojski, policiji in četam protiletalske zaščite, ki so takoj nastopile, da bi pomagale žrtvam in da bi pogasile in omejile požare, se je spontano pridružilo prebivalstvo, ki je v mnogih primerih samo poskrbelo za najnujnejšo pomoč. Znatno pomoč so v nekaterih primerih nudili vojaki, ki so bili v trenutku sovražnega napada na ulicah in ki so zlasti pomagali ranjencem.

V tukajšnjih krogih poudarjajo v zvezi s tem, da bi Berlin ne mogel dati boljšega odgovora na Churchilovo utvaro o oslabitvi odpora nemškega prebivalstva s terorističnimi napadi na obljudene mestne predele, bolnišnice, stanovanja in cilje, ki se brez vsakršnega vojaškega pomena. Poskusi te vrste, ki predstavljajo samo nov dokaz britanskega barbarstva, nosijo pečat nesramnosti in bodo poplačani, kakor to zaslužijo.

Berlin, 18. jan. S. Razpravljajoč o ustrahovalnem napadu britanskega letalstva na Berlin piše »Montag« med drugim: Poleg angleških bombnikov na nemško prestolnico je dosegel edino ta namen, da je okrepil voljo ljudstva za odpor. Notranja fronta je še enkrat podala dokaz, da zna prenašati težkoče borbe prav tako, kakor bojevniki na vseh drugih bojnih frontah. Ljudstvo vseh bombardiranih področij v Nemčiji, vključno prestolnice, je dokazalo še enkrat, da je na vrhuncu svojih borbenih sil in da zna izpolnjevati svojo dolžnost.«

Rosenberg o ciljih sedanje vojne

Berlin, 18. jan. AS. Nemški minister Alfred Rosenberg je imel v Münstru govor o ciljih sedanje vojne, kjer je med drugim omenil, da se Nemčija danes bori v totalni vojni za zmagoslavje tistih idealov in tistih tradicij civilizacije, na katerih je tekom stoletij slonel velik del zgodovine človeštva. Nemški narod — je nadaljeval minister Rosenberg — je podrl za seboj vse mostove, tako da se ni mogoče več umakniti. Mi poznamo naše sovražnike in vemo, da nam judovski svet ni mogel nikdar odpustiti, ker smo uničili velik del njegove moči po 150 letih. Zato moramo vzdržati trdo borbo. 80 milijonov Nemcev je nadaljeval govornik — je razumelo, da gre za konflikt, ki bo usoden za ves narod in da ne smemo pričakovati nikake človečanske geste od naših sovražnikov. Nato je podčrtal enotnost ljudstva, ki je trdno prepričano, da imajo njegov obstoj, njegova zgodovina in njegov značaj pravico do neke protivrednosti. To je popolna predaja vseh sil 80 milijonov Nemcev enotnemu cilju. Ne gre za abstraktne nauke, — je nadaljeval govornik — ampak za konkretna dejstva nemške zgodovine. Ker Nemci smatramo 9. november 1918 za najtemnejši dan naše zgodovine in istočasno za izhodišče sedanjega konflikta smo prepričani, da bo nemški narod razumel pomen te vojne, to je, da bo ohranil nezlomljivo vero v bistveno značilnost in tradicionalne vrline nemškega ljudstva.

Dvajsetletnica Milice

Začetni svečanosti v Florenzi je prisostvoval general Galbiati

Firence, 17. jan. AS. Šef glavnega stana Milice je otvoril proslavo prve dvajsetletnice oborožene straže Revolucije s tem, da je izvršil pregled pomembne formacije bataljonov Črnih Srajc, sestavljene iz starih in najmlajših legionarjev. Ni brez pomena, da so se proslave 20-letnice — seveda redne proslave, kakršne odgovarjajo sedanjemu trenutku — začele v nadvse fašistični Florenci, ki je na revolucionarna dejanja vezana po neizbrisnih spominih. Obisk generala Galbiatia v Florenci dokazuje, da so stari izvori Milice v skvadrizmu in da je skvadristični duh postal danes duh fašističnih legij. Skvadristični bataljoni in med njimi v prvi vrsti goreči toskanski bataljon, ki se bore proti prvotnemu sovražniku Fašizma, dokazujejo in potrjujejo, da se revolucija razvija v isti veri in z žrtvami njenih prvih vernikov in da ima Milica, ki se je že uveljavila v zmagovitih vojnah svojega časa, v sebi dovolj sile, da zajamči obenem z vsemi drugimi silami fašistične Italije uspeh in končni triumf v tej borbi.

Generala Galbiatia so na postaji sprejeli prefekt, zvezni tajnik in druge krajevne hierarhije. Potem ko se je poklonil pred kripto padlih za Revolucijo in pred spomenikom padlih v vojni, kjer je položil dva lovorjeva venca, se je v spremstvu istih oblasti in hierarhov ter poveljnikov 4. in 7. pasu Črnih srajc podal na Piazza della Signoria, kjer so se med tem razvrstili fašistični oddelki, ki so jih obdajali člani florentinskega fašija z zastopstvi bojevniških organizacij ter navdušeno prebivalstvo, ki je vzklikalo Duceju ob vihranju zastav in praporov. Ob prihodu generala Galbiatia so oddelki izkazali čast z orožjem.

Šef glavnega stana je odredil pozdrav Kralju in Duceju, nakar so se vsi legionarji odzvali z gorečim klicem. Nato je sledila blagoslovitev in izročitev praporov novih bataljonov in izročitev odlikovanja za vojaško hrabrost sorodnikom padlih legionarjev in živim legionarjem.

Ko je nastal molk, je general Galbiati govoril Črnim srajcam, ki jim je predvsem prinesel pozdrav Duceja. Dejal je med drugim: »Da, pregled **Oboroženih Sil je dejanje vere. Milica, ki je ostala narod ima neizčrpne vire. Ona je danes navzoča na vseh bojiščih naše vojne, navzoča je povsod s svojimi veterani in svojimi mladimi legionarji, ki jih vse preveva ista volja za dosego zmage, zanesljive zmage, h kateri nas vodi nezmotljivi genij Duceja.«**

Galbiatijeve besede so vzbudile nove manifestacije navdušenja, ki so dosegle svoj višek v petju legionarskih in skvadrističnih pesmi ter v neprestanem vzklikanju Duceju. Po končani manifestaciji je general Galbiati spet odredil pozdrav Kralju in Duceju ter tako zaključil prvi del svojega bivanja med florentinskimi prostovoljci. Kasneje je v Palazzu Vecchio podal poročilo 600 oficirjem 7. pasu Črnih srajc in jim podal točne smernice o bodočem delu na področju zbiranja in uvrščanja mladih sil v vrste Milice. Velika množica oficirjev, teh pravih zastopnikov političnega, gospodarskega in kulturnega življenja Firence je napeto in s ponosom sledila poročilu, ki se je zaključilo s ponovnimi vzkliki Duceju in Milici. Končno si je general Galbiati ogledal protiletalsko baterijo Milice, pri čemer se je zanimal za življenje legionarjev, s katerimi je zavžil tudi pripravljeni obed.

Junaštvo italijanskih alpincev ob Donu

Berlin, 17. jan. S. Vojni poročevalec lista »Lokal Anzeiger« L. Reichmül piše o borbah, ki se že mesece vodijo na peščenih vzpetinah vzdolž reke Dona. Italijanski alpinci so se trdovratno oprijeli te temne zemlje in si izdolbli globoke zakope in številne trdnjave. Potrebne so nadčloveške sile in nadčloveški pogum, ako se hoče vsak dan pregledati to področje, ki predstavlja popolno nasprotje prijetne italijanske alpske pokrajine, toda vojaki divizije »Julia« vztrajajo in se borc kar najbolj hrabro. Uradno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva je pred kratkim navajalo njihova dejanja. Italijanski planinci, ki so bili doslej navajeni stopati po najbolj strmih gorskih čereh s svojo živino, so se tu naenkrat znašli pred sovjetskimi oklepnimi kolonami, toda tudi na to so bili pripravljeni in vsi boljševiški napadi so ostali brez uspeha na odseku, ki ga drže italijanski planinci. Oni vztrajajo in so polni zaupanja...

Junaška smrt generala Tarnassija

Rim, 18. jan. AS. Z ruskega bojišča prihaja novica o junaški smrti, ki je v boju doletela brigadnega generala Pavla Tarnassija. General se je rodil v kraju Santa Maria Capua Vetere 29. oktobra 1890. Septembra 1910 je bil imenovan za podporočnika v polku lahke konjenice »Umberto I.«. Udeležil se je italijansko-turške vojne v letih 1911—12. 8. junija 1915 je s svojim polkom prišel na alpsko bojišče in je sodeloval v presijajnih nastopih zoper sovražnika. Junija. naslednjega leta je spet odšel v Libijo in sicer k polku lahke konjenice »Caserta«, ki je nastopal v Cirenajki. 1917 je bil imenovan za stotnika, 1927 za majorja, 1934 za podpolkovnika, 1935 je bil prestavljen v Eritrejo in sodeloval pri vojnih nastopih v italijanski vzhodni Afriki. Po vrnitvi v Italijo je bil imenovan za polkovnika in poveljnika konjeniškega polka »Monferato«, 29. junija 1939 je s svojim polkom sodeloval na zahodu. 8. julija 1942 je bil poslan na rusko bojišče ter je 22. julija bil imenovan za generala.

Divjaški napad na Berlin

Berlin, 18. jan. AS. V zvezi z letalskim napadom v soboto zvečer na nemško ozemlje, dajejo na podlagi, ki ga je nekaj angleških strojev izvedlo v oblaščenem mestu naslednje podrobnosti:

Po dolgem presledku so Angleži včeraj izvedli letalski napad na nemško prestolnico. Metali so zažigalne in rušilne bombe zlasti na zelo obljudene stanovanjske predele. Med zadetimi poslopji je mestna bolnišnica, več zažigalnih bomb je padlo tudi na Deutschlandhalle, znano veliko poslopje za shode in množične prireditve. Zaradi požara, ki je izbruhnil na strehi, se je podrla velika kupola. Gledalci so poslopje izpraznili takoj ob alarmu in so bili že na varnem v zavetiščih, tako da ni tu bilo nobene žrtve.

V drugih primerih pa je bombardiranje zahtevalo žrtve. Skupno objokujejo 31 mrtvih in 150 ranjenih. Te številke bi se utegnile morda tudi kaj povečati, ker delo za odstranjevanje podrtin še ni čisto končano. Potrjujejo, da sta dve napadajoči letali bili sestreljeni.

Alcazarski junak padel na vzhodu

Madrid, 18. jan. AS. Na vzodnem bojišču je padel stotnik Martin Pintado, eden izmed preostalih članov junaške posadke v Alcazarju, ki jo je branil kot 17 letni. Bil je med prvimi prostovoljci v sinji diviziji.

Plemenita nemška gesta

Pariz, 18. jan. AS: Nekaj ur po Hitlerjevi odločitvi, da bodo vrnjeni v domovino francoski vojni ujetniki, prijeti v Severni Afriki, je že prispel prvi transport francoskih ujetnikov na francoska tla. Bilo je 9 častnikov ter 114 podčastnikov ter vojakov iz tuniškega bojišča, ki so včeraj prispeli v Francijo.

Arabci hočejo konfederacijo

Carigrad, 18. jan. AS. Anatolska agencija je izvedela iz Jeruzalema, da je transjordanski kralj Emir Abdul izjavil: »Arabski voditelji na srednjem vzhodu imajo za povodni cilj ustanovitev konfederacije. Zahtevali so prekinitev sistema mandatov, ker nočejo več biti mandati Društva narodov.«

Wells o komunizmu

Lizbona, 18. jan. AS. Wells je v radijskem govoru iz Londona apeliral, naj se organizira skupna komisija za obnovo razkrojenega sveta. Ta govor je v prvi vrsti njegovih napovedanih govorov o reformi človeka. Wells je »skrajni revolucionar«, ker smatra, da je nauk komunistične stranke za 50 let zastarel.

Rim, 18. jan. AS. Angleška admiraliteta sporoča izgubo dveh stražnih ladij »Horatio« in »Dura«.

Sirski predsednik umrl

Ankara, 18. jan. AS: Zvedelo se je, da je včeraj v Damasku zaradi pljučnice umrl predsednik sirske republike Tagedin El Hassani.

Eisenhower naj bo odstavljen?

Stockholl, 18. jan. Zdi se, da je Churchill zahteval, naj Eisenhowerja nadomesti kak angleški general. Ta predlog je razburil duhove onstran Atlantskega morja. Ne da bi potrdil ali zanikal ta glas, piše neki newyorški list: »Zahtevati, naj bi Eisenhowerja nadomestil kak angleški general, je otročje.« Brzojavke iz Washingtona govorijo o »viharju« v severnoameriškem tisku zaradi položaja v Alžiru in Maroku. Drugi zmernejši listi pravijo, »da se bodo prav kmalu končali napadi na Eisenhowerja, ki jih je začel angleški tisk.«

Bern, 18. jan. AS. »Times« zanika, da bi Anglija zahtevala v Washingtonu, naj se v Severni Afriki odstavi general Eisenhower.

Novo turško posojilo

Ankara, 18. jan. AS. Turška narodna skupščina je odobrila novo posojilo 64 milijonov turških lir za narodno obrambo.

Hrvatska »Siva knjiga«

Zagreb, 18. jan. AS. V navzočnosti hrvatskega zunanjega ministra so izročili tujim časnikarjem »Sivo knjigo«, ki jo je izdalo zunanje ministrstvo v hrvatskem, italijanskem in nemškem jeziku. »Siva knjiga« je najžalostnejši dokaz o divjaštvu, moriji in uničevanju, ki ga uprizarjajo uporniki na Hrvatskem. Knjiga temelji izključno na uradnih podatkih.

Hrvatski zunanji minister je imel pri tej priliki govor, v katerem je pojasnil ta dokument, ter na svojstven način razložil začetek in konec prevratnega komunističnega gibanja. Povedal je med drugim, da je uporniško gibanje na Hrvatskem dvojno: vsesrbsko, ki si je postavilo za svoj vzor veliko Jugoslavijo in ki ga vodi polkovnik Mihajlovič. Odvisno je od ubežne jugoslovanske vlade. Temu Mihajlovičevemu gibanju daje London obilno pomoč. Drugo uporniško gibanje na Hrvatskem pa je komunistično-partizansko, ki se drži navodil komunistične internacionale in ki ima za svoj končni cilj narediti iz Jugoslavije sovjetsko republiko. Obe ti dve skupini upornikov sta v začetku sodelovali med seboj, pozneje pa sta se ločili. Nesoglasje med Londonom in Moskvo glede vprašanj evropskega jugovzhoda so se pokazala tudi med tema dvema skupinama upornikov, ki sta si podobni samo po tem, da uprizarjata enaka zločinska dejanja.

Minister je potem govoril o hudi, dokazani odgovornosti angleške vlade, ki moralno in denarno podpira gverilo na Hrvatskem po tako imenovani jugoslovanski vladi, pa tudi neposredno po svojih agentih. S tem nadaljuje s svojim prejšnjim delovanjem proti Hrvatski, ko je bila še pod bivšo jugoslovansko vlado. S tem je angleška vlada pokazala, kakšno vrednost je treba pripisovati tako imenovanim človekoljubnim vzorom, o katerih govori angleška propaganda. »Siva knjiga« — je poudaril hrvatski zunanji minister — s svojimi zgledi, pisanimi s krvjo, prikazuje, kako se dejansko izvaja »atlantska karta«, ter priča, kaj angleško-ameriško-rusko zavezništvo pripravlja svobodnemu demokratičnemu človeštvu. Svoja izvajanja pa je končal takole: »Hrvatska, ki se drži svojih izročil, je tudi danes ostala zvesta svojemu zgodovinskemu poslanstvu, braniti omiko, ter je odločena, boriti se na strani zaveznikov do končne zmage.«

Obisk Visokega komisarja v Gasilskem domu ter v Mestnem higienskem zavodu

Visoki komisar, ki ga je spremljal Podprefekt dr. David, je obiskal Gasilski dom, kjer ga je sprejel komandant inž. Venuti, četa gasilcev, uvrščena ob vhodu v dom, pa ga je počastila z orožjem.

Potem ko je pregledal gasilce, ki so bili sem poslani iz drugih italijanskih pokrajin, ter gasilce, ki so prej pripadali razpuščeni Gasilski zvezi, se je Visoki komisar podrobno zanimal za tehnično opremo ter pregledal razne motorizirane gasilske naprave.

Komandant Venuti je imel nato prisrčen nagovor, v katerem je zatrjeval, da bodo gasilci znali vedno rešiti do dna nalogo, ki jim je zaupana v tej pokrajini.

Eksc. Grazioli, je potem, ko je poudaril tradicijo gasilske edinice ter hrabro obnašanje gasilcev vsakikrat, ko so nastopili v svoji službi, je izrazil, da bo gotovo tudi v Ljubljani ta tradicija ostala neomajana toliko od strani italijanskih gasilcev kakor tudi slovenskih, ki se brez dvoma dobro zavedajo visoke časti, da pripadajo tako zaslužni edinici.

Visoki komisar je nato obiskal pisarne in vse lokale v domu od delavnic do spalnic, od kuhinj pa do družabnih sob.

Zaporedoma je nato obiskal zdravniške ambulante mestne občine za reveže, se zanimal za njihovo delovanje ter se pogovarjal z ljudmi, ki so čakali na pregled.

Zatem je odšel v više nadstropje kasarne ter tam obiskal higijenski urad, kjer ga je sprejel ter pospremljal dr. Rus, ki mu je podrobno poročal o delovanju odsekov ter o pomanjkanju lokalov in zdravniškega materiala.

Visoki komisar je nato obiskal odsek Prehranjevalnega urada, ki ima sedež v istem poslopju, ter izvršil nadzorstvo nad njegovim delovanjem.

V pisarni komandanta je bilo nato zborovanje, med katerim so se proučile potrebe gasilske edinice, tako v pogledu osebja, kakor tudi v pogledu tehničnih sredstev in lokalov.

Visokega komisarja so nato pozdravili z dolžnimi častmi, nakar je zapustil kasarno.

Ambrosiana je prekrižala račune Torinu

Začetek povratnih tekem v drž. prvenstvu — Livorno vodi s 23 točkami

Medtem, ko leži pri nas debela bela odeja in cvete nad njo drevje v preleseti ivja, igrajo v južnih krajih nogometno prvenstvo v nezmanjšanem obsegu. Včeraj so začeli v razredu najboljših s povratnimi tekmami. Zima jih očividno ni motila in so opravili ves spored v A-razredu, v katerem sodeluje 16 moštev, pa tudi v B-razredu, v katerem tekmuje 18 klubov.

Že v nedeljski številki smo napovedali, da bo v Torinu zelo važna tekma in da bo tam prav za prav glavni dogodek 16. kola. Tako se je tudi zgodilo. Ambrosiana, ki je tam gostovala in merila svoje moči s kandidatom za letošnje prvenstvo, je spet zablestela s starim sijajem. Ambrosiana je zmagala in odpravila Torinu s 3:1. Tako je izgubil Torino obe točki in Livorno ga je spet prehitel. Že zadnjič smo zapisali, da bo imel Livorno v Benetkah lahko nalogo. Odkar igrajo Benečani brez nekaterih najboljših moči, veljajo za zelo krotkega nasprotnika, ki dovoljuje kar točno postavljanje prognoz. Livorno je torej premagal Venezio z 1:0 in je sedaj spet na vrhu razpredelnice s 23 točkami.

Nam najbližja Triestina je gostovala včeraj v Rimu. Nastopila je proti Laziu, čigar enajstorico vodi sam Piola, najboljši strelec med vsemi igralci šestnajstih moštev. Lazio je zmagal zelo prepričljivo, izid pa je 1:3. Težje pa se je godilo drugemu rimskemu moštvu — Romi, ki je gostovala v Florenci. Tu je padel najvišji izid dneva, namreč 3:0 v prid domači Fiorentini. Očividno je, da je Romi, lanskemu državnemu prvaku, za letos odklenkalo. Doslej je nabrala Roma samo 12 točk in je trenutno enaka Bariju, ki se je zadnje jeseni povzpel v tovarišijo A-razreda. Tekmo visoke kakovosti so gledali tudi v Milanu. Enastorica istega imena je premagala Juventus z 2:0, kar daje Milanu dobro spričevalo.

Pregled včerajšnjih rezultatov v A-razredu je tale:

Florenca: Fiorentina : Roma 3:0.
Vicenza: Genova : Vicenza 1:0.
Milan: Milano : Juventus 2:0.
Benetke: Livorno : Venezia 1:0.
Torin: Ambrosiana : Torino 3:1.
Genova: Liguria : Bari 1:0.
Bergamo: Atalanta : Bologna 1:0.
Rim: Lazio : Triestina 3:1.

Po teh izidih je Livorno s 23 točkami spet na prvem mestu. Sledita mu Torino in Ambrosiana, ki imata po 21 točk. Vrstni red naslednjih je tale: Juventus 20, Lazio, Fiorentina in Atalanta po 18, Genova in Milano po 17, Bologna 16, Liguria 13, Roma in Bari po 12, Triestina 11, Venezia 9, Vicenza 8. Roma in Liguria imata eno srečanje še v dobrem.

Tudi v B-razredu so odigrali včeraj vse, kar je bilo na sporedu. Odlikovala se je zlasti vodilna Spezia, ki je odpravila Novaro z visokim izidom 4:0. Podrobni rezultati so bili: Napoli : Udinese 2:1, Siena : Cremonese 4:2, Savona : Palermo Juce 2:2, Pisa : Mater 2:1, Padova : Pro Patria 2:1, La Spezia : Novara 4:0, Alessandria : Anconitana 2:0, Modena : Brescia 2:1, Pescara : Fanfulla 4:1.

Vrstni red moštev in točke: La Spezia 23, Pro Patria in Pisa po 21, Napoli 20, Brescia, Padova in Modena po 18, Anconitana in Cremonese po 16, Novara 15, Palermo Juve, Alessandria in Fanfulla po 14, Udinese 13, Savona 12, Pescara, Mater in Siena po 11.

Kaj vse je vedela, verjela in še verjame Ljubljana...

Avgusta 1941: ...da bo že oktobra 1941 konec vojne...

Oktobra 1941: ...da bo vojna končana decembra 1941...

Decembra 1941: ...da bo konec vojne februarja 1942, ker je to napovedal Stalin in ljubljanska OF.

Januarja 1942: ...da bo 14. januarja zgodovinski dan...

Februarja 1942: ...da je vsa dežela v OF; ...v najkrajšem času se bo začela odločilna ofenziva ljubljanskih partizanov in boljševiške armade in da bo aprila 1942 vojne konec...

Aprila 1942: ...da 300 ruskih aeroplanov vsak večer prinese na Gorjance slovenskim partizanom slame, denar in obleko...

Maja in junija 1942: da so partizani prekinili v Ljubljanski pokrajini ves železniški promet in da vlaki sploh ne vozijo več...

da boljševiki nezadržno prodirajo naprej in da so že v Karpatih...

da bo 15 junija izbruhnila v Evropi splošna revolucija...

da bo nato v enem mesecu konec vojne...

da bo nato odbor OF prevzel oblast...

Julija 1942: ...da bodo Angleži še isti mesec napravili invazijo v Slovenijo, ker sta se tako dogovorila Churchill in ljubljanska OF, nakar bo sigurno v treh mesecih konec vojne...

Avgusta 1942: ...da je invazija iz strateških razlogov preložena na konec avgusta in nato na september, konec vojne pa oktobra, seveda po sklepu OF...

da zaradi partizanskih »akcij« v Ljubljanski pokrajini prihajajo vsi vlaki za eno uro prepozno na vsa bojišča in da se bo prav zaradi tega kmalu zrušila fronta v Rusiji...

da imajo posebno na progi Trebnje—Št. Janž vsi vlaki veliko zamudo...

Oktobra 1942: ...da bo še ta mesec izbruhnila splošna revolucija...

da bo v najkrajšem času konec vojne in bo OF prevzela vso oblast, ker so Rusi že pred Zagrebom in Karlovcem...

Novembra 1942: ...da bo decembra konec vojne s prevzemom oblasti po OF...

Začetek decembra 1942: ...da so Rusi že zasedli Karlovec in Metliko...

da bo vojne konec čez en mesec ali že čez 14 dni...

da bodo partizani o božiču zasedli Ljubljano...

Okoli 15. decembra 1942: ...OF kot edini zaveznik skupnega tabora Sovjetske zveze kategorično zahteva od Anglije in Amerike, da čimprej odpreta drugo fronto v Afriki. Če ne...

Konec decembra 1942: ...da bo vojna še dolgo trajala...

da...

A v e n d a r ... Vse do danes še ni izbruhnila revolucija v vsej Evropi, kljub prerokovanju OF. — ...ni ruskih čet v Ljubljano...

P a č p a j e zaradi OF tisoče Slovencev izgubilo življenje, na tisoče Slovencev izgubilo vse svoje premoženje.

Uradna objava CONI-ja št. 5

Važno obvestilo. Predsedniki športnih društev Ilirije, Športnega kluba Ljubljane, Žabjaka, Marsa, Planine, Hermesa, Nogometnega kluba Ljubljane, Kajak kluba, Viča, Mladike in Dopolavora iz Tobačne tovarne so vabljeni, naj od časa do časa sporočijo CONI-ju imena atletov, ki so bila vpisana v svoječasnem seznamu za urad CONI-ja, in sicer zaradi tega, da bo laže opravljati nadzorstvo in nadaljevati zadevno delo. Enako mora storiti tudi predsednik Smučarske zveze. Predsednik SK Korotana ni predložil zahtevanega seznama in se zato vabi, naj to nadoknadi do najkasneje 20. januarja, ker sicer pozneje njegovi podatki ne bodo več upoštevani.

Sklicanje slovenskih dijakov

Tiskovni urad Zveze fašijev objavlja:

Vsi oni dijaki, ki so vpisani v ljubljanski vseučiliški organizaciji, naj se zbero dne 20. januarja ob 11 v dvorani vsenčiliške knjižnice, da prisostvujejo važnemu setanku.

Dijaki morajo predložiti ob vstopu zadevno vabilo in izkaznico organizacije.

»Prima linea«

Izšla je 11. številka glasila borbenih fašijev s pestro in zanimivo vsebino. Uvodnik je posvečen osnovni misli Stranke, nesebičnosti, ki je jamstvo za vse uspehe. Druga stran vsebuje članke o vojnem položaju, tretja pa prinaša daljše poročilo o naši Narodni galeriji in o naših slikarjih. Prinaša tudi reprodukcije dveh Šubičevih in eno Groharjevo slike. Ostala vsebina je namenjena vojakom ter sodelovanju voiske z narodom. Zanimiva je vsekakor razprava »Evropska in slovenska mladina«.

Izredni komisar občine Borovnica

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je imenoval g. Ivana Petriča za občinskega izrednega izrednega komisarja občine Borovnica namesto dr. Franca Zupana.

Izredni komisar občine Logatec

Visoki komisar je imenoval za izrednega komisarja občine Logatec g. Gabrijela Oblaka.

Madžarska naselitev v Bački. V zvezi z naselitveno akcijo madžarske vlade se je madžarsko prebivalstvo v Bački povečalo za 8%. Naseljencem je bilo na razpolago 318.000 kat oralov zemlje. Gre večinoma za zemljo, ki je bila razlaščena po jugoslovanski agrarni reformi.

Statistika strokovnih nadaljevalnih šol in občasnih strokovnih tečajev za šolsko leto 1939/40 in 1940/41

1. Specialne strokovne nadaljevalne šole

Tek. štev.	Kraj šole	1939/40 Število učencev Razredi I. m.	I. ž.	II. m.	II. ž.	III. m.	III. ž.	Skupaj m.	Skupaj ž.	Skupaj sk.	Število učiteljev m.	ž.	v.	Mojstri	Mojstrice	Skupaj	1940/41 Število učencev Razredi I. m.	I. ž.	II. m.	II. ž.	III. m.	III. ž.	Skupaj m.	Skupaj ž.	Skupaj sk.	Število učiteljev m.	ž	v.	Mojstri	Mojstrice	Skupaj
1	Ljubljana (Sv. Jakob) Ženska strok. nad. šola za umetne in oblačilne obrti	—	109	—	122	—	112	—	343	343	6	10	1	—	1	18	—	122	—	123	—	104	—	349	349	5	12	1	—	—	18
2	Ljubljana (Prule) Strok. nad. šola za umetne in moške oblačilne obrti	94	1	109	1	106	4	309	6	315	17	1	1	4	—	23	85	1	97	2	86	2	268	4	272	11	1	1	4	—	17
3	Ljubljana (Graben) Strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti	64	—	76	—	71	—	211	—	211	15	1	1	1	—	18	64	—	72	—	75	—	211	—	211	13	1	1	1	—	16
4	Ljubljana (Vrtača) Splošna strokovna nadaljevalna šola	49	21	57	48	46	30	152	99	251	14	2	1	2	—	19	40	23	40	37	42	41	122	102	224	15	1	1	2	—	19
5	Ljubljana (Ledina) Strokovna nad. šola za mehansko-tehnične obrti	132	—	150	—	113	—	395	—	395	22	—	1	—	—	23	153	—	119	—	117	—	389	—	389	20	—	1	—	—	21
6	Ljubljana (Selo) Strok. nad. šola v deškem vzgajališču na Selu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	—	16	—	19	—	63	—	63	4	—	1	3	—	8
7	Ljubljana (Privoz) Trirazredna gostinska strokovna nadaljevalna šola	9	1	7	5	9	4	25	10	35	5	—	1	1	—	7	6	2	11	1	7	2	24	5	29	4	—	1	1	—	6
8	Ljubljana Strokovna nadaljevalna šola grafičnih obrtov	10	—	8	—	5	—	23	—	23	4	—	1	3	—	8	5	—	11	—	7	—	23	—	23	4	—	1	3	—	8
9	Ljubljana (Trgovski dom) Trirazredna trgovska strok. nad. šola Združenja trgovcev	39	38	46	49	43	49	128	136	264	10	—	1	2	—	13	37	31	39	53	29	43	105	127	232	9	—	1	1	—	11
	Mesto Ljubljana . . . . . Skupaj	397	170	453	225	393	199	1243	594	1837	93	14	8	13	1	129	418	179	405	216	382	223	1205	587	1792	85	15	9	15	—	124
	Podeželske šole:																														

2. Strokovne nadaljevalne šole

1	Devica Marija v Polju	34	2	35	3	19	2	88	7	95	5	—	1	—	—	6	24	4	33	2	28	2	85	8	93	3	—	2	1	1	7
2	Kočevje	26	1	41	7	33	6	100	14	114	8	—	1	—	—	9	34	6	42	1	33	10	109	17	126	8	—	1	—	—	9
3	Novo mesto	20	—	47	42	43	—	110	42	152	12	1	1	2	1	17	27	3	36	9	47	26	110	38	148	8	1	2	2	—	13
4	Ribnica na Dolenjskem	23	6	16	7	15	—	54	13	67	4	—	2	—	—	6	20	—	34	—	20	—	74	—	74	3	—	1	—	—	4
5	Vrhnika	21	1	26	1	18	2	65	4	69	3	—	1	—	—	4	10	—	30	2	19	1	59	3	62	3	—	1	—	—	4
	Skupaj . .	124	10	165	60	128	10	417	80	497	32	1	6	2	1	42	115	13	175	14	147	39	437	66	503	25	1	7	3	1	37

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

5

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

»Kaplja petroleja ima za nas vrednost kaplje krvi,« je brzojavil leta 1918 Clemenceau v Washington.

»Vojska, mornarica, ves denar sveta in vsi narodi so nič proti tistemu, ki ima petrolej,« je rekel leta 1917 sir Elliot Alves, Deterdingov pribočnik.

»Svetovna veljava nekega naroda je odvisna od njegovih petrolejskih zakladov,« je rekel Wilson.

Ne, nobeden od teh treh ni pretiraval. Iz zdravilnega sredstva za stare babe je postal petrolej »življenjska kri gospodarstva«. Nobena druga surovina nima tako pravljične življenjske poti za seboj kakor ta produkt trohnobe prastarih živali, ki ga črpamo iz globin zemlje.

In poleg vsega tega ni bila nobena druga surovina tako dolgo zanemarjena.

Že tisočletja poznajo petrolej. Leta 220 pred Kristusom je ukazal cesar iz dinastije Čin na Kitajskem, naj iščejo sol. Našli so petrolej. Iznašli so preproste svetilke in postopek čiščenja. Toda kmalu so vrelci usahnili in na petrolej so pozabili.

Tisoč let pozneje je vladal nad polotokom Apsheron, nad sedanjim Bakujem, neki khan, ki je bil bolj podjeten kakor njegovi predniki. Motil ga je petrolej, ki je izviral iz zemlje vsepovsod in povzročal, da so bila polja nerodovitna. Ta črna tekočina je bila zanj uganka in nekaj mora storiti, da mu postane koristna. Še enkrat iznajde preprost destilacijski aparat in preprosto svetilko. Perzijski šah, njegov gospodar, mu da pravico, da edini sme v svoji provinci izkoriščati petrolej. Khan je obogatel in karavane so raznašale petrolej iz Bakuja v druga mesta bližnjega vzhoda.

To traja do dne, ko razrušijo Rusi khanovo palačo in njegove strogo zastražene laboratorije in izvire. Spet je petrolej pozabljen. In ko po dolgem času pošlje ruski guverner Bakuja nekaj petroleja v preizkus Znanstveni akademiji v Petrograd, mu odgovorijo, da ta smrdeča snov ni za nobeno rabo, kvečjemu za mažo koles pri vozovih. To je bilo leta 1840.

Na drugem koncu sveta ni pot petroleja nič bolj blesteča. Okoli leta 1640 je neki Španec Don Alvara Alonso Barba našel v Peruju petrolej. Pa ga kljub njegovemu prizadevanju ne prično izkoriščati. Malo prej vodijo Indijanci iz zahodne Pensylvanije nekega francoskega misijonarja očeta Josepha della Roche d'Alion k nekemu tolmunu, polnem »črne vode«. Misijonar uporabi tekočino kot zdravilo — petrolej prične svojo pot kot zdravilno sredstvo. In kot zdravilno sredstvo ostane vse dotlej, ko leta 1858 išče sol polkovnik Drake v Titusville v Pennsylvaniji in odkrije petrolej. Drake končno spozna, da ima v rokah zaklad. Očisti 25 sodov te tekočine, 4000 litrov, ki jo izčrpa vsak dan približno enako s staro črpalko, prodaja kot svetilno olje in zasluži toliko, da deset let pozneje obkroža na tisoče vrtalnih strojev njegovo nekdanje staro ogrodje. Pokrajina v okolici Titusville daje sedaj letno 6 milijonov sodov petroleja, tisočkrat toliko kot Drakeovi prvi poizkusi.

Končno so spoznali vrednost petroleja in seveda takoj pričeli divje špekulira s petrolejem. Deset let po Drakeovi najdbi je vloženih 200 milijonov dolarjev v ameriške petrolejske pokrajine, 60.000 delavcev živi od petroleja v okolici Oil Creek in Titusville.

Leta 1860 stane sod petroleja 20 dolarjev. Ob koncu leta 1861 je enak sod vreden le še 10 centov.

Dve leti po Drakeovi najdbi so se milijonarji že med seboj razmesarili. Nekateri so prišli na beraško palico, drugi so spet postali magnati. Prvih je bilo vsekakor več ko drugih. Ti magnati so potem gnali petrolej do svetovne sile in oni sami so zrasli s pomočjo petroleja. Napravili pa so obenem iz petroleja svetovno nevarnost. Njihov značilni zastopnik, najbolj uspešen med njimi, je Rockefeller, sin zdravnika-čudodelnika.

III.

Petrolej — vir dobička.

(Doba Rockefellerja in gospodstva trgovcev.)

John D. Rockefeller, ustanovitelj Standard Oil Company, je bil rojen leta 1839 v Richfordu pri Newyorku. Leta 1853 je prišel v Cleveland, ki leži nekako 100 km od Oil City ob jezeru Erie. Kot mlad fant je nekoč moral 10 dni nepretrgoma lupiti krompir, pri čemer je zaslužil tri dolarje in pol. »Od takrat naprej,« je rekel, »sem hranil vsak cent, kajti izračunal sem, da mi vrže 50 dolarjev, obrestovanih po 7%, na leto prav toliko, kolikor sem zaslužil takrat pri mojem desetdnevnem obiranju.« Rockefeller je sklenil že v zgodnji mladosti, da bo delal zase, naj bo to denar ali kaj drugega. In temu osnovnemu načelu, ki si ga je postavil še v mladih letih, je ostal zvest do svoje smrti leta 1937. Njemu ni šlo toliko za petrolejska polja, kakor za to, da dobi v svoje roke prevoz in rafinerije; »jedel je ribo tam, kjer je bila pečena«, usedel se jn »na goltanec dobička...«

Leta 1860 je Drake — ta človek je umrl reven in pozabljen — dogradil svoje petrolejske vrelce v Titusville. Ta čas je bil 21 letni Rockefeller skupno z nekim Clarkom lastnik branjarije z mešano robo in sta pričela tedaj prodajati poleg sveč in ribje masti tudi petrolej. Kot cerkovnik prezbiterijanske cerkvene občine in lastnik kislo prihranjenih 4000 dolarjev, je začel gledati Rockefeller za večjim zaslužkom in je končno sklenil, da prevzame kot delničar skupno z nekim gospodom Andrewsom majhno rafinerijo.

Ta Samuel Andrews je bil bolj znanstvenik kakor trgovec. Zelo je bral knjige o kemiji in je z zanimanjem sledil delu Justa Liebiga, ki je prav tedaj našel nove destilacijske metode. Slišal je o Avgustu Kekule, učencu Liebigovem, ki je izdal leta 1859 njegovo učno knjigo o organski kemiji. Istega leta se je pojavil Karl Engler, utemeljitelj petrolejske znanosti, ki je izdelal v Halle in Karlsruhe temelje modernega raziskavanja petroleja in poleg tega sestavil nujno potrebne priprave za destilacijo. Na pobudo Nemcev je skušal v Clevelandu Samuel Andrews doprinesti svoj delež k tehnologiji petroleja. Posrečilo se mu je, da je dobil večji odstotek gorilnega olja iz surovega petroleja kakor drugi. Andrews je bil tudi prvi, ki je našel možnost uporabe stranskih produktov in ostankov destiliranega petroleja. Zato je Rockefeller vložil denar v Andrewsove rafinerije, katerim je znanstvena sposobnost Andrewsa kmalu prinesla prednost pred drugimi rafinerijami. Podjetje je uspevalo. Leta 1865 je Rockefeller opustil družabništvo pri branjariji z mešano robo in se popolnoma posvetil samo petroleju.

Pestra stran zgodovine našega zimskega športa

Okoliščina, ko je pritisnil hud mraz in ko je zacvetela pokrajina v iskrečem se ivju, se mi zdi primerna, da obudim nekaj spominov na prve čase našega zimskega športa. Tokrat ne bom pripovedoval o Valvazorjevih zapiskih o bloških smučeh, tudi ne o znameniti smuški reportaži Podgrivarskega v »Novicah«, temveč o sankanju in drsanju, ki je bilo v modi že veliko prej, predno se je današnja generacija navdušila za zimski šport na smučeh. Že pred prvo svetovno vojno je bilo toliko zanimanja za sankanje, da so zgradili v Bohinju znamenito sankališče »Belvedere«. Na podnožju Črne prsti so uredili pol naravno, pol umetno sankališče, katerega proga je merila 1200 m. Tja so radi zahajali Ljubljančani, prihajali pa so tudi gostje iz drugih mest in se razveseljevali na lepem sankališču. Hitrostni rekord sankališča »Belvedre« je znašal na enosedežnih saneh 1222 min., na dvosedežnih pa 1:28 min.

Za šport na saneh je bilo tudi po prvi svetovni vojni toliko zanimanja, da so odpolovali predstavniki Športne zveze v Bohinj, kjer so obnovili staro sankališče. V zimski sezoni 1920-21 so začeli iznova orati ledino v vseh panogah zimskega športa. Zraven sankališča so uredili tudi malo smuško skakalnico, na jezeru pa so priredili drsalne tekme. V resnici so bili to še romantični časi našega zimskega športa. Med tekmovalci še ni bilo posebne izbire, tudi niso imeli za seboj tekmovalnih tečajev; k tekmam so se prijavili vsi korajžni mladi ljudje, ki so imeli količkaj pojma o ravnanju s sanmi ali dilcami. Ostali so se zbrali pri okrepčevalnici ob sankališču in si krajšali čas z dobrotami, ki človeku v hudem mrazu tem bolj teknejo.

Sankališče Belvedere« so preuredili tako,, da je merilo samo 1000 m. Na startu se je zglasilo 19 tekmovalcev, med katerimi je zmagal mag. phar. Stanko Kmet v času 1:18.4 min. Razume se, da so prišli do besede tudi tekači na smučeh, skakači in drsalci. Za tekače so priredili »tekmo po brdih na daljavo«, daljava sama pa je znašala 6 km. To je bilo meseca februarja l. 1921.

Smuško progo so izpeljali pod Liscem in nad izvirom Bohinjske Bistrice. Prijavilo se je 30 tekmovalcev, med njimi tudi štiri dame. Ko brskamo po starih poročilih, čitamo, da so bili posebno veseli dejstev, da so se udeležile tekmovanja tudi ženske. Takole pravi poročilo v takratnem športnem tedniku: »Prvič so se ta dan ojunačile brhke naše dame na smučkah in je nastopil v tekmi poleg moškega tudi nežni spol.« Seveda je bila proga za ženske predolga in so jim dovolili samo tek na 3 km. Zmagala je B. Trammerjeva iz Mostarja s časom 15:30.8 min.

Konkurenca med moškimi je bila že precej bolj trda. Prvo mesto si je priboril Hlebanja Janez, logar iz Bohinja, ki je presmučal 5 km v 21 min. 49.2 sek. O Dr. Pandakoviču pravi poročilo, da je zablodil in odstopil. Seveda tudi Ljubljančani niso ostali brez nagrad. Prav posebno se je uveljavil Zdenko Švigelj, ki je tekmoval med naraščajniki in razveselil predstavnike Ljubljanskega športnega kluba z zmago v času 21 min. 45.8 sek.

Kader smučarjev je bil v tistih časih še zelo pičel. Za te so zgradili skromno skakalnico, ki je nesla do 15 m. Čeprav je bila skakalnica razmeroma majhna, se je našlo samo pet fantov, ki so bili toliko izurjeni na dilcah, da so se ojunačili in začeli skakati. Značilno je poročilo, ki pravi, da so imeli prvič priliko opazovati »kako so krilili po zraku smučarji v elegantnih skokih raz našo prvo umetno skakalnico«. Za tiste čase in razmere pa se jim skakalnica ni zdela mala in tudi ne skromna. Strokovno poročilo v »Športu« pravi, da so dovolili skakačem samo polovični zalet iznad »velike skakalnice«. Na skakalni tekmi je zmagal znani vsestranski športnik, sedaj že pokojni Pogačar. Časnikar, ki je sodeloval na prireditvi kot reporter, je napisal o skakalni tekmi naslednje: »Najdaljše skoke je napravil Kavšek (13 m), žal se ni obdržal po skoku v stoječi drži, najlepše skoke (9 m) pa gg. Pogačar in Dolenc, in sicer prvi vse tri v brezhibni pokončni drži. Tako je torej bilo z našim skakalnim športom pred 22 leti.

Istega dne so se pomerili v Bohinju tudi predstavniki drsalnega športa. V umetnem drsanju je zmagal inž. Jaroš, član zagrebške Concordie (njem pravi poročilo, da je bil svoječasni prvak v St. Moritzu. Naslednja mesta so zasedli Klimek, Betetto, Vodišek in Deu. V hitrem drsanju na 500 metrov je bil prvi Ilirijan Klimek s časom 1 min 11.5 sek.

Gledalci, ki so prisostvovali takratni prireditvi v Bohinju, so bili z uspehi nad vse zadovoljni. Niso še bili razvajeni kakor dandanes in koncem koncev je tudi v športu vse samo relativno. Tekmovalcem moramo priznati, da so orali ledino in da so se vpisali v zgodovino domačega zimskega športa kot zaslužni pionirji.

Dr. Karl Ozvald — 70 letnik

V sredo, dne 20. januarja 1943, bo dosegel g. **univ. prof. dr. Karel Ozvald** sedemdeset let. Kdor sam vestno in mnogo dela, ve, koliko ogromnega dela je izvršil v teh letih naš jubilant. In vse to iskanje ter spoznavanje je šlo v korist in poglobitev njegovega osebnega dela na srednji in visoki šoli in v obogatitev slovenske pedagoške kulture.

Izmed sedmorice slovenskih pedagogov, katerih delo sega iz prejšnjega v sedanje stoletje, Schreiner, Bežek, Bezjak, Hubad, Gabršek, Kos, Ozvald, se je slednji dvignil v kulturni pomembnosti najvišje. To prednost bi mogli izraziti na dva načina. Najprej je za vso ostalo šestorico zelo značilna zavisnost od Herbartove pedagoške teorije in prav posebno od njegove asociativne psihologije ki priznava predvsem samo predstavno doživljanje kot elementarno. Ozvald pa je šel kot čudovito informiran človek preko Herbarta do modernih psiholoških smeri, ki prikazujejo enakopravno vrednost večih elementarnih doživljajev, pomembnost podzavesti in subjekta. Tako nam je podal Ozvald že v svoji šolski knjigi o psihologiji, ki je sicer še močno zavisna od sodobnih psihologov, prav posebno pa v svoji Osnovni psihologiji, ki je mnogo avtonomnejša, zelo dobro, široko razpredeno in konkretno psihološko podlago za pedagoško razmišljanje ter praktično oblikovanje.

Druga prednost Ozvaldovega pedagoškega delovanja je v tem, da se je dvignil od ožine šolsko pedagoških in metodičnih vprašanj do pristno kulturnega pojmovanja pedagoške stvarnosti. S pomočjo bogate načitanosti nam je prikazal dejstvo, da je med kulturo in med pedagoškim delom tako tesna povezanost, da ostane pedagoško prizadevanje le prazna forma, če bi pedagog ne imel kulture in kulturnih ustvaritev, s katerimi in ob katerih se res izvršuje izobraževanje in vzgajanje človeka. V tej povezanosti je moderna pedagogika zagledala vso širino pedagoškega področja in je postavila pedagoško vrednoto kot elementarno v vrsto ostalih kulturnih vrednot.

O pedagoško-zgodovinskih rezultatih nam doslej Ozvald ni skoraj nič napisal, vendar vemo, da ima za tisk pripravljeno zgodovino pedagogike v starem in srednjem veku.

Še vedno snujoč in prožnega duha Ozvald vestno zasleduje razvoj strokovne literature, prav tako pa tudi slovensko in tujo kulturo ter razprave o kulturi sami. V njem živi namreč največja želja, da bi imela slovenska mladina ob pomoči svojih vzgojiteljev res dosti zdrave in bogate kulture, ob kateri bi sama kulturno rastla ter postajala tako tudi etično vedno trdnejša in zrelejša. Uresničitev te želje, ki je iskra Ozvaldovega pedagoškega erosa, je enajosnovnejše gibalo tudi za njegovo teoretično delo v pedagogiki.

V razvojni vrsti slovenskih pedagogov je Ozvald eden pomembnih členov in ob njegovem jubileju dela mu iskreno želimo, da bi mu Bog naklonil še dokaj let plodne tvornosti v korist bodočega razvoja slovenske pedagogike. Gg.

Tečaji italijanskega jezika na magistratu

Število oseb, ki obiskujejo tečaje italijanskega jezika, prirejene pod vodstvom Italijanskega kulturnega instituta, vendar pa izven njegovega sedeža, je že znatno presegalo tisoč. Med njimi je najodličnejša skupina tečajev, ki se prirede za uradnike in uslužbence ljubljanske mestne občine, skupina, ki bo sama presegla pet sto udeležencev. Druga velika skupina, ki ne zaostaja dosti za prvo in katere številni tečaji že redno potekajo, je skupina uradništva Kr. pošte in brzojava. Manjše skupine tečajev prirejata Pokrajinska delavska zveza (tri tečaje) in Trboveljska premogokopna družba (dva tečaja).

V petek je bila v mestni posvetovalnici slovesna otvoritev izpopolnjevalnih tečajev, ki jih bo imel prof. Marino. Navzoči so bili: župan general Rupnik, podžupan comm. Tranchida in ravnatelj Italijanskega kulturnega instituta prof. dr. Attilio Budrovich.

Župan je v svojem govoru najprej pozdravil comm. Tranchido in prof. Budrovicha, ki bo organiziral in vodil magistratne tečaje, nato pa je poudaril važnost italijanskega jezika in kulture ter dejal med drugim: »Znanje italijanskega jezika bo odprlo nam Slovencem tudi pot k iskrenemu sodelovanju z italijanskim narodom v velikem rimskem imperiju; tako bomo deležni vseh dobrin, ki jih lahko tako mogočen imperij nudi vsakemu svojemu zvestemu državljanu.«

Za županom je spregovoril prof. Budrovich in je predvsem izrekel zahvalo Nj. Eksc. Visokemu komisarju, ki je sam želel, da bi se priredili ti tečaji pod vodstvom Italijanskega kulturnega instituta, ker je le-ta zaradi svoje široke izkušenosti v razširjenju italijanskega jezika in kulture v teh krajih posebno primeren, da vodi na enoten način tudi izvenšolske tečaje. Nadalje se je prof. Budrovich zahvalil županu in podžupanu za njuno prisrčno sodelovanje, nato pa se je obrnil do obiskovalcev tečajev ter jim dejal v zaključku svojega govora: »Hotel bi vas samo spomniti, da sta bila italijanski jezik in kultura v teh krajih zanemarjena v korist drugih jezikov, posebej še francoščine, katere poučevanje so siloma pospeševali na tak način in v taki meri, da se je moglo to zdeti tudi vam samim premalo naravno. Zaradi tega tudi ni prineslo pričakovanih sadov. To pa se je dogajalo v škodo jezika, ki ga govori italijanski narod, vaš veliki sosed, narod, ki je — čeprav vam ni bil dosti znan — edinstven na svetu po svoji veliki stari civilizaciji in prav tako veliki sodobni civilizaciji. Ta narod je postal učitelj lepote v vsem svetu in si je zato ustvaril tudi najlepši jezik, kar jih je na svetu. Prav zaradi tega vas vabim, da popravite zmote preteklosti in izpopolnite te vrzeli. Dobro poznam vašo posebno nadarjenost in marljivost za učenje jezikov in sem zato prepričan, da se boste z vnemo lotili tega koristnega in lepega študija, ki vam omogoči, da boste poslej neposredno spoznavali dela velike italijanske civilizacije.«

Italijansko-belgijska trgovina. Iz Bruslja poročajo, da je pričakovati znatnega povečanja belgijsko-italijanske trgovine v letu 1943. Italija bo dobavljala Belgiji znatne količine tkanin in keramičnih proizvodov, dočim bo Belgija dobavljala Italiji večje količine kož in konj.

Zagrebške uvoznine. Z dnem 1. januarja 1943 je zagrebška mestna občina zvišala vse svoje uvoznine za 100%.

»... peč s panjači mi podkuri«

Ljubljana, 18. januarja.

Za spremembo nam je naklonilo včeraj nebo dan, ki je bil vse prej kot podžigajoč. Mesto je bilo ovito v meglo in mraz je začel iznova pritiskati. Ulice so oživele šele o poznih dopoldanskih urah. Ljudje so hiteli k poznim mašam, iz cerkva pa spet nazaj v tople domove. Termometer ni kazal najhujšega mraza, vendar je bilo ozračje nad vse neprijetno; po otožnosti je dišalo, pa po dolgočasnosti in po prehladu. Odjuga, ki se je v soboto lotila debele snežne odeje na strehah, se je morala umakniti novemu valu mraza. Ves dan se je gostilo in debelilo ivje na drevju, zvečer so bile veje in vejice že tako obložne z belimi kristali, da so spominjale na prelest zime v gorah.

Kakor rečeno, dan ni bil podžigajoč in so ga ljudje rajše preživeli po starinski navadi doma za pečjo. »Pojdi, Minka, zapri duri, peč s panjači mi podkuri!«, je pel Štritar o zimski otožnosti svoje dobe. Tudi včeraj je dobila prijazna peč svojo častiljivo veljavo v družabnem življenju Ljubljančanov. Tam, kjer so mogli, so kurili od jutra do večera in se vsaj opoldne spominjali vinskega čudeža v Kani Galilejski, o katerem so slišali v cerkvi. Potem so posedli okrog peči ter prebirali knjige in časopise.

To pa že moramo reči, da je pri nas za branje lepo poskrbljeno. Že dolgo niso ljudje toliko brali kakor to zimo. Zelo prav pridejo knjige »Slovenčeve knjižnice«, ki jih radi naročajo ali si jih izposojujejo, v časteh pa so te dni tudi Mohorjeve, v kolikor jih še niso prebrali. V znamenju knjige in peči je poteklo tudi včerajšnje popoldne velike večine ljubljanskih meščanov.

S knjigami v rokah so zadremali v zgodnjih popoldanskih urah, dokler jih ni klicala dolžnost k večernim opravkom. Dolžnosti ob nedeljah veljajo seveda v prvi vrsti za ženske. Misliti je treba na večerjo, po vrhu pa je treba še poiskati časa za pismo materi, hčeri ali komurkoli, s katerimi so tesnejše povezane. Včeraj je bil dan, ko tudi otrok ni mikalo sankanje in ko so celo moški ždeli doma vse do večernih ur. Proti večeru jih je le premagala stara navada ali pravica. Ves teden so delali v delavnicah in uradih in si niso mogli odreči, da ne bi stopili na praznik vinskega čudeža v Kani Galilejski na osvežujočo četrtinko in običajen pomenek z znanci. Ob večernih urah so bile tudi krčme dobro zasedene. Marsikje so pripravili v kuhinji kaj dišečega priboljška, ki je tik pred večerjo tem bolje teknil. Ta ali oni si je naročil v gostilni večerjo, o kateri seveda ni povedal doma ničesar in je s čisto navadnim, to je zelo dobrim tekom priseedel še enkrat k mizi za toplo domačo pečjo. Potem je sledilo običajno nedeljsko večerno kramljanje, pa spet branje, šivanje ali tarok in lepa zimska nedelja je minula brez omembe vrednih dogodkov. Čez noč je pritisnila zima z novim, krepkejšim sunkom in spočiti ljudje so spet krenili na vsakodnevne opravke.

Ali ima komunizem bodočnost?

Mnogi se radovedno povprašujejo, kaj bo s komunizmom? Ali bo zmagal ali ne? In kdo naj se mu upre? V prvi vrsti so poklicani krščanski narodi, ker je komunizem zaklet sovražnik krščanstva, in še posebej katoličani, ker sovraži komunizem najbolj vprav katoliško Cerkev. Ti morajo voditi zoper komunizem boj, ki v njem gre za življenje in smrt.

A kakšen naj bo ta boj? Kjer komunisti s fizično silo napadajo ter rušijo in ubijajo, je jasno, da sme biti ta boj tudi boj s fizično silo. Sv. Bernard je klical krščanske narode tudi na fizično križarsko vojsko. Zato tudi našemu narodu nihče ne more zameriti, če je začel zbirati borce-križarje, da mu rešijo dom, življenje in krščansko kulturo. Resnično pa je, da boj s fizično silo ne more komunizma notranje premagati in da more nazadnje le notranja zmaga zares premagati komunistično nevarnost. Papeži o tem prav nič ne dvomijo in vse njih okrožnice predvsem to naglašajo.

Pij XI. je v okrožnici proti komunizmu glasno izpovedal, da je »poglavitni pomoček in podlaga za vse druge pomočke resnična obnova zasebnega in javnega življenja po evangeljskih načelih«. Pij XI. hvaležno priznava, da se že povsod kažejo znamenja takšne duhovne obnove, da se ne le v izbranih dušah, temveč v vseh družabnih, tudi v najbolj izobraženih krogih vedno bolj oživlja resnično življenjsko krščanstvo, pripominja pa, da bo treba še mnogo, mnogo dela za to duhovno obnovo. Tudi po katoliških deželah pravi, je le preveč takih, ki so katoličani samo po imenu in po vnanjem praznem videzu, ki je božjemu Zveličarju tako zoprn. Za Leonom XIII. naglaša tudi Pij XI. najbolj krščansko ljubezen. Leon XIII. je dejal, da je tudi pravo socialno delo, »dejavna ljubezen, kakor jo zahtevajo potrebe našega časa«. (Graves de communi.) Pij XI. tudi poudarja, da se bodo morali bolj oprostiti navezanosti na zemeljske dobrine. Prevzeti jih bo moral zopet tisti duh, ki ima lastnike le za božje oskrbnike pozemeljskih dobrin. Ljubezen pa ni prava, če ne upošteva vedno pravičnosti. Pij XI. ponavlja, da nikakor ne gre, da bi morali delavci sprejemati kot miloščino, kar jim pristoji po pravici, in žalostno je, pravi, da je tudi ravnanje nekaterih katoliških gospodarjev in tovarnarjev nemalo vzrok, da se je delavstvo krščanstvu tako odtujilo. Zlasti poudarja Pij XI. socialno pravičnost, ki mora ustvariti boljši gospodarski red. Njegovo prepričanje je, da se bosta mogli pravičnost in ljubezen v gospodarsko-družabnih odnosih le tedaj prav uveljaviti, če se osnujejo strokovne in medstrokovne organizacije na trdnih krščanskih temeljih in ustanove krajevnim in časovnim razmeram primerne »korporacije«. Ker pa ni smotrne dejavnosti brez jasnega spoznanja, zato je Pij XI. tako poudarjal študij socialnega vprašanja in pomen katoliškega tiska. Zlasti je še poudarjal potrebo dobrega tiska zoper slepivo agitacijo komunistov. Nazadnje, a nikakor ne najzadnje, temveč najprvo, pa je naglašal Pij XI. v okrožnici proti komunizmu potrebo molitve in pokore. »Zoper zlo, ki dandanes stiska človeštvo, ni druge pomoči kakor ta, da se vsi z molitvijo in pokoro skupno bojujejo zoper skupnega sovražnika.« Njegove opomine povzema tudi naslednik na papeškem prestolu Pij XII. Zlasti v svojih božičnih poslanicah naglaša nujno zahtevo, da se vrnejo delu pravice in čast. Saj očaruje komunizem delavce predvsem z evangelijem socialne enakosti.

Le na teh podlagah bo mogoče notranje premagati komunizem v delavcih, v že zapeljanih komunistih in tudi v nas samih. Pij XI. se je za to delo notranjega prenavljanja najbolj zanašal na KA (Katoliško akcijo), kjer bodo s cerkveno hierarhijo sodelovali laiki, delavci med delavci, inteligenti med inteligenti, vsi pa za božje kraljestvo na zemlji. d.

KULTURNI OBZORNIK

Nova disertacija iz filozofije

Dr. phil. Pandžić P. Kruno: Problem istine u filozofiji Martina Heideggera (Doktorska disertacija), Ljubljana 1942-XXI, str. 84.

Martina Heideggerja poznam še izza svojih dijaških let, ko sva skupno poslušala predavanja **A. Meinonga** na graški univerzi. Pozneje je prešel v **Husserlovo** strujo naše skupne (Brentanove) filozofske šole in je danes eden najbolj znanih, pa tudi najbolj osporavanih mlajših filozofov sodobne Nemčije. Stoti in stoti ga poveličujejo kot poklicnega oznanjevalca nove »eksistencialne filozofije«, zopet stoti in stoti pa vidijo v vsem tem njegovem prizadevanju le kup besed, ki so stvarno brez haska za znanost in še manj za dejansko življenje. Tembolj sem postal pozoren ob disertaciji, ki jo je napisal svoječasni Heideggerjev slušatelj na friburški univerzi (Breisgau) g. **dr. P. Kruno Pandžić.**

G. dr. Pandžić je že prej študiral filozofijo v Švici, zaključil pa je svoje študije na naši univerzi, kjer se je skozi eno leto zelo intenzivno udejstvoval v mojem filozofskem seminarju. Po taki poti sem imel priliko, da sem se še neposredneje seznanil s sedanjim Heideggerjevim delom, in on, dr. Pandžić, je mogel ugotoviti oni nadaljnji razvoj svoječasne »Graške filozofske šole«, ki se je pod mojim vodstvom izvršil in se še vrši na naši univerzi. Zato je umevno, da označujejo tudi pričujočo disertacijo zlasti tri poteze: preveva jo materialno znanje neposrednega očividca, odlikuje jo nadalje še temeljito poznanje zlasti tudi nemških, zapadnoevropskih filozofskih struj (študij v Švici) in ne manjka ji pečata šole, iz katere sem sam izšel. Ta pečat je viden zlasti ob Pandžićevi odločni odklonitvi tistega dela vse Heideggerjeve miselnosti, ki hoče kar načelno vse »konkretno« izvajati iz »abstraktnega« ali vse »posamezno« iz »splošnega«. Sekundarno je to seveda mogoče in celo za vsako znanost neobhodno potrebno, toda primarno je to le znak že davno premaganega — starogrškega eleatizma.

Pisec si je zastavil **vprašanje resnice** v Heideggerjevi filozofski miselnosti. Že to dejstvo označuje g. dr. Pandžića kot resničnega problemskega misleca. Zakaj dosedaj še nimamo nobene Heideggerjeve obravnave **same resnice**, razen ob vprašanjih, ki se že sama po sebi ne morejo odločati, ako se ne bavimo tudi s »samo resnico« (n. pr. vprašanje **biti in časa**). G. dr. Pandžić pa po mojem mišljenju prepričevalno dokazuje, da je vprav vprašanje resnice osnovno, toda, rekel bi, **podzavestno** gibalo vsega Heideggerjevega filozofskega dela in prizadevanja.

Pandžićeve analize nam pomagajo, da nam postane očitna tudi prava notranja, nenapisana in tako **zakulisna** stran Heideggerjeve logike in da spoznamo po taki poti v Heideggerju še tisto, kar bi lahko imenovali tako imenovano »osebno enačbo« tega nemškega misleca. Heidegger hoče spoznati »reči« in hoče spoznati »človeka«: oboje pa se mu zliva v njegovo posebno pojmovanje »resnice«, kar daje obenem njegovemu pogledu na svet in življenje resnični **filozofski** značaj.

Po taki poti še naknadno tudi sam boljše razumevam ves Heideggerjev »apriorizem«, ki še danes ne ve, da ima tudi resnica, tudi najčistejša, to pa za nas, ljudi dostopna resnica svojo primarno osnovo v **izkustvu** in samo v izkustvu. Vzamem le primer »števila«, ki prav gotovo tako rekoč nič ne pomeni, dokler ga ne vzamemo kot število **tega ali tega**. Se pravi, vsa, pa še tako »idealna« načela brez izkustva ne postanejo le neresnična, temveč izgubijo sploh sleherni pomen in smisel (meaning-loose). Glavna teoretično znanstvena in življenjsko-praktična zasluga g. dr. Pandžića je pa po mojem vprav v tem, da nam je to osnovno zavisnost vsega »a priori« od samega »a posteriori« pokazal in dokazal **ob enem najizrazitejših sodobnih filozofov nasprotne smeri.** Toda Pandžić kritik ima odprte oči tudi za vse **pozitivne** te smeri in to še prav posebej na točkah, kjer je tak apriorizem res tudi na mestu in kjer morejo o samem »verbalizmu« govoriti le ljudje, ki stvari ne poznajo in ki bi konsekventno n. pr. tudi vso matematiko morali smatrati le za kup neplodnih besed. Tu gre zlasti že za **samo nastavitev** vprašanja resnice, nadalje za že staro vprašanje osnovnega razmerja »resnice in bitnosti«, nadalje za **načelno** razmejitev »transcendence« in »imanence«, pa tud iza vprašanje »nujnega« in »slučajnega«, »končnega« in »nekončnega« finitum, indefinitum, infinitum), še prav posebej pa za specialno Heideggerjevo problematiko »resnice in časa« in končno morda še za najglobljo in po našem avtorju še posebej prikazano dihotomijo »resnice in **neresnice**«. Da, Pandžićeva referativna in kritična izvajanja o tej poslednji dihotomiji so mi še tudi z vida samega Heideggerjevega apriorizma in torej tako rekoč res »a priori« potrdila **mojo aposteriorno** osnovno tezo, da je samo človek sposoben obojega, da »spoznava« in da »se moti«.

Heidegger je eden najmlajših pa najuspešnejših učencev znane **Husserlove filozofske šole.** Kot tak je Heidegger hkrati eden sodobnih mejnikov tiste »nove filozofije« v Evropi in v svetu, ki sta ji položila osnovne temelje dva moža: **Bernard Bolzana** (1781—1848) in **Franz Brentano** (1838 do 1917). Prvega smemo imenovati obenem pravega očeta resnično **nove, moderne logike** (Wissenschaftslehre, 1837), drugega pa enako pravega očeta enako **nove, moderne psihologije** (Psychologie vom empirischen Standpunkte, 1874). Kot **Meinongov** učenec izhajam tudi sam iz te šole, ki je še danes ohranila prvotni duh Bernarda Bolzana in Franca Brentana: ta duh je tak, da zahteva od resničnega pristaša v prvem redu le njegovo **lastno** delo in njegovo **lastno** rast. To je šola, ki navaja v prvem redu k mišljenju in ne k samemu znanju, k neprestanemu raziskovanju in ne k kakemu nabiranju že dognanih reči. Zato ni čuda, da dobimo v okviru te šole vedno nove mislece, ki nimajo na videz nič več skupnega, ki jih pa vendar preveva ob globljem pogledu neka čudovita **stvarna** enotnost v problemski tematiki in tudi v sami obravnavi danih vprašanj. Pandžićeva obravnava Heideggerjeve filozofije je tudi s tega vidika zanimiva in važna. Naj mi bo dovoljeno, da pokažem to le na enem, osebnem primeru! Kdor pozna bliže vse glavne strani mojega filozofskega prizadevanja in dodobra prebere recimo tudi **Pandžićevo** obravnavo samega Heideggerja, bo kaj hitro ugotovil dvoje: videz, kakor da med Heideggerjem in menoj ni nič skupnega, hkrati pa neko stvarno istovetnost Heideggerjeve in moje **problematike.** Tako je Heideggerjeva borba proti samemu »vsebinskemu« pogledu na svet in življenje in njegovo ugotavljanje še globljih pa samih »bitnostnih diference« v vesoljstvu toliko kakor moja borba proti samemu »preočevalnemu« pogledu na svet in življenje in mojo ugotavljanje še globljih pa samih »zadevalnih diference« vsega in ničesa. Kvečjemu bi lahko rekli, da je Heideggerjevo delo osnovano bolj »logično«, moje pa »psihološko«. Zato zopet ni čuda, da izhaja, kakor dr. Pandžić dobro prikazuje, Heideg, ger končno iz »negativnosti« v »pozitivnost«, v tem ko ostaja meni slej ko prej le pozitivnost neobhodna osnova audi vse negativnosti.

Disertacija je napisana v hrvaščini in je tako namenjena v prvi vrsti bralcem hrvaške narodnosti. Toda vredno je, da jo vzamejo v roke tudi tisti Slovenci, ki imajo zanimanje za resnično filozofsko delo in ki jim do tega, da se še posebej seznanijo z enim najmlajših in najizrazitejših zastopnikov omenjene skupne Bolzanove in Brentanove šole, čije pomen sega že davno celo preko mej same filozofije v ožjem pomenu besede. Naj še omenim, da je ta šola, razen velikih filozofov nemške narodnosti (A. Meinong, E. Husserl, K. Stumpf, J. Rehmke, M. Scheler, N. Hartmann itd.), rodila tudi mislece kakor Kaz. Twardovskega, T. G. Masaryka, D. Mihalčeva, V. Bunussija, Br. Petronijevića itd.

V samem stilnem pogledu še pripominjam, da se mi marsikateri avtorjevi izrazi in stavki zde tudi v hrvaščini težki ali vsaj sila umetni. Toda vse to sem ugotovil na takih mestih, kjer velja isto za samega Heideggerja — v nemščini. Saj nemški kritiki sami trdijo, da bi morali Heideggerja najprej — »ponemčiti«. Tudi **Kant** je pisal v »nemogoči« nemščini in pred leti je izšla res klasično ponemčena izdaja njegove »Kritike«. Dobil sem pa vtis, da moramo poznati prvo izdajo, če hočemo, da nam posebej koristi še druga. **Znanost in jezik** sta dve različni zadevi!

F. Veber

Drobne novice

Koledar

Torek, 19. januarja: Kanut, kralj in mučenec; Marij, mučenec; Pija, mučenica; Germanik, muč.

Sreda, 20. januarja: Fabijan, papež in mučenec; Sebastijan, mučenec; Evtimij Vel., opat.

Novi grobovi

† **Ivan Merčun.** V Ljubljani je umrl 94 letni g. Ivan Merčun, oče uglednega zdravnika dr. Merčuna. Rajnega bodo pokopali v torek 19. t. m. ob treh popoldne iz kapele Sv. Marije na Žalah.

† **Josip Marčan.** V nedeljo 17. januarja je umrl g. Josip Marčan, ekonom Šlajmerjevega doma. Rajni je dolgo vrsto let z veliko vnemo skrbel za gospodarstvo te tako pomembne zdravstvene ustanove v Ljubljani.

† **Jakob Pogačar.** V Ljubljani je umrl g. Jakob Pogačar. Pokopali ga bodo v torek ob štirih popoldne izpred župne cerkve na Viču.

Naj sveti rajnim večna luč; vsem, ki žalujejo za njimi, naše sožalje.

V nekaj dneh
S. Lagerlöf: **„Dekle z Močevja"**

Pogreb Janeza Košmerlja

Preteklo soboto popoldne se je na Žalah zbrala velika množica, da spremi do groba Janeza Košmerlja, očeta šempetrskega župnika Alojzija Košmerlja. Pogrebne obrede je izvršil stolni kanonik Franc Koretič. V sprevodu so šle pred krsto gojenke zavoda Lichtenturn, za krsto pa poleg sorodnikov močno zastopstvo trga Sodražica. Med mnogimi odličniki so bili pri pogrebu prelata univ. prof. dr. Franc in Aleš Ušeničnik, prorektor univerze dr. Matija Slavič, železniški direktor inž. Rudolf Kavčič, pokrajinska svetnika Franc Marčič in Narte Velikonja, stolni župnik dr. Tomaž Klinar z vsemi ostalimi ljubljanskimi župniki, stolni kanonik Anton Vovk, msgr. Jože Jagodic s tajniki škof. pisarne, predstojniki in zastopniki ljubljanskih redovnih hiš ter mnogo drugih duhovnikov. Pri Sv. Križu je bil ta dan velik del šempetrske župnije. Po svoji resni, pobožni tihoti je bil pogreb podoba tihega, delavnega, Bogu vdanega pokojnikovega življenja, hkrati pa je bil izraz prijateljske ljubezni šempetrskih župljanov do njihovega župnika.

Po vseh knjigarnah boste še ta teden dobili
S. Lagerlöf: **„Dekle z Močevja"**

— **Namesto venca na grob rajnega g. Janeza Košmerlja** je daroval zdravnik dr. Milan Perko v Mostah 200 lir šempetrski Vincencijevi konferenci.

— **Vdor novega mraza.** V petek je nehalo snežiti. Nastopilo je nato prav južno vreme, to posebno v soboto. S streh je lahno kapljalo, ko so se začele ledene sveče tajati. Tajal se je počasi tudi sneg. Bilo je zelo južno vreme. Popoldne razmeroma toplo, ko se je živo srebro v toplomeru približalo ledišču. V nedeljo pa je s severa vdrl nov mrzli val. Že v nedeljo zjutraj je znašal temperaturni minimum —8, ki se je v ponedeljek še zvišal ter je bilo v ponedeljek zjutraj —11.5. Dnevni temperaturni maksimum v nedeljo je dosegel —3.6. V ponedeljek zjutraj je bilo megleno. Zračni tlak visok. Barometer je v ponedeljek dosegel stanje 768.6 mm. Najbrž bo mraz trajal še nekaj dni z ozirom na visoko stanje barometra.

Še ta teden
S. Lagerlöf: **„Dekle z Močevja"**
kmalu nato pa
Baar: **„Golobček"**

— **Veliko zanimanje** je vzbudila vest, da se bo oziral žreb pri razdeljevanju knjižnih nagrad »Družinske pratike« predvsem na število dospelih kuponov, ki bodo priloženi rešitvam nagradne uganke za leto 1943. Vsak reševalec se torej lahko udeleži žrebanja z več izrezanimi kuponi. »Družinska pratika« se še dobi po vseh knjigarnah, trgovinah in trafikah, naroča se pa lahko tudi naravnost iz Ljubljane.

— **Ljudsko knjižnico** v Lizboni je požar popolnoma uničil. V pogorelem poslopju se je nahajalo tudi lizbonsko književno društvo. Ljudska knjižnica v Lizboni je bila največja knjižnica na Portugalskem.

Učite se jezikov

Naročite naše odlične slovarje:

Bajec Kalan: **Italijansko slovenski slovar.** Vez. L 48·—
Grad: **Slovensko italijanski slovarček.** Broš. L 8·—, vez. L 11·—
Kuret: **Parlate italiano.** Br. L 5·70
Pretnar: **Francosko slovenski slovar.** Vez. L 46·—
Kotnik: **Slovensko francoski slovar.** Vez. L 31·—
Piskernik: **Nemško slovenski in slov. nem. slovarček.** Broš. L 20·—, vez. 26·—
Bradač: **Slovar tujk.** II. pomnožena izdaja. Broš. L 36·—, vez. L 44·—
Breznik-Ramovš: **Slovenski pravopis.** Broš. L 11·—, vez. 17·—
Bunc: **Pregled slovnice slovenskega knjižnega jezika.** Broš. L 13·—

LJUDSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI
Pred Škofijo 5. Miklošičeva cesta 5
Podružnica v Novem mestu

Iz Novega mesta

Nekoliko statistike. V Novem mestu je bilo preteklo leto poročenih 21 parov. Rojenih je bilo 270 živih otrok, in sicer 134 dečkov in 136 deklic. Poleg teh je bilo 17 mrtvorojenih. Novorojenčkov iz mestne župnije je bilo 21. — Umrlo je v preteklem letu v Novem mestu 106 ljudi, od teh pravih Novomeščanov le 23. — Oklicanih je bilo lansko leto v kapiteljski cerkvi 32 parov. — Sv. obhajil je bilo razdeljenih v kapiteljski cerkvi 17.200, v frančiškanski cerkvi 67.100, v ženski bolnišnici 14.000, v jetniški kapeli okrožnega sodišča pa 110.

Iz Velikih Lašč

Zahvala občine Velike Lašče rojaku, ljubljanskemu odvetniku Dušanu Smodeju. Znani ljubljanski odvetnik in občan Velikih Lašč, g. Dušan Smodej, se je ponovno spomnil velikolaških ubožcev in nakazal občini v Velikih Laščah znesek 3000 lir za podporo najbednejših. Občina Velike Lašče se dobrotniku v imenu vseh, katerim bo njegovo plemenito dejanje znatno pomagalo, najiskrenejše zahvaljuje.

Umrl nam je naš dobri mož, stari oče in oče, gospod

Pogačar Jakob

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 19. jan. 1943, ob 4 popoldne izpred župne cerkve na Viču.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Žalujoča žena, otroci in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki ste se kakor koli spomnili mojega ljubljenega moža, gospoda

JANEZA BARDORFERJA

bivšega urarskega mojstra

ga obsuli s cvetjem in spremili na njegovi poslednji poti, izrekam mojo najiskrenejšo zahvalo. Posebno se zahvaljujem čč. duhovščini, gg. zdravnikom, zlasti g. primariju dr. Val. Meršolu za dolgoletni trud in zdravljenje pokojnega.
Vsem, prav vsem še enkrat najiskrenejši Bog plačaj!

Ljubljana, 17. januarja 1943.

Globoko žalujoča žena Angela Bardorfer roj. Lukniš

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Še ena nova maša pri S. Lucia. V nedeljo, 13. decembra, je bila S. Lucia živahno razgibana. Praznovala je svoj največji cerkveni praznik, shod svoje patrone sv. Lucije, ki je vedno združen z vrvežem semanjskega dne in privabi iz vse okolice mnogo občinstva. Razpoloženje tega svečanostnega dne je bilo pa tokrat še podvojeno, potrojeno: Most je obhajal tudi izredno slavnost nove sv. maše. V lanskem letu je zdravo osrčje, »bistre hčerke planin«, kjer se stekajo tri glavne doline tolminskih hribov, obhajalo že v poletnih mesecih dve novi maši, eno je praznovala pa sosedna fara Volzana. Kljub temu je vsa fara s soseskama vred z vnemo sodelovala pri proslavi četrte nove maše v okolišču in je prav to sveto opravilo dalo sijaj in blesk prazniku sv. Lucije na Mostu. Novomašnik je bil gosp. **Jožko Kragelj**, domačin iz sosedne modrejske vasi. Slavnostno pridigo je imel msgr. prof. dr. Juvančič. Cerkev, ki je vsa prenovljena in se ponaša s krasnimi mojstrovinami Toneta Kralja, je bila okusno okrašena. Petje priznanega domačega cerkvenega zbora je bilo na višku in je zadivilo vernike, ki se jih je iz bližnje in daljne okolice nateklo toliko, da se jih je komaj polovica stisnila v božji hram. S. Lucia je doživela zopet dan, ki bo častno zabeležen v njeni pestri povestnici. Novomašniku, ki je medtem že odšel na svoje prvo službeno mesto kot kaplan v Idrio, želimo veliko uspehov in božjega blagoslova pri trudapolnem dušnopastirskem delovanju!

Z Gorenjskega

Odhod mož delovne službe iz kranjskega okrožja. V sredi januarja je bila v Kranju velika poslovilna slovesnost, na katero so prišli Gorenjci, ki so bili izbrani za delovno službo. Zbirali so se v policijski baraki v Kranju na Golniški cesti in so od tam bili odposlani v razna taborišča delovne službe. Pred odhodom je okrožni vodja Leon Kuss obiskal stanovališča mož delovne službe in zbranim imel v srce segajoč nagovor. Opozoril jih je na čast, ki jih je sedaj doletela, in na zaupanje, ki ga imajo vanje, saj smejo sedaj nositi rjavo suknjo delovne službe. »Sedaj ste kot otroci Gorenjske v rajhu,« je izvajal, »ko se vrnete, boste glasniki rajha na Gorenjskem.« Je sedaj prvič, da odhajajo iz malega okrožnega okoliša v rajh: vzgoja, ki jo bodo tam deležni, jih bo napravila za prave može in jih učila, kako se ohrani in utrdi gorenjski dobri glas glede zvestobe, hrabrosti in dela. Gorenjci so bili vedno dobri in hrabri vojaki in bodo tudi oni nekoč možje nemškega značaja, ki pridejo do svojih pravic. Poslovilno slavje je bilo zaključeno z navdušenim vzklikanjem. Priserčnost prireditve pa je še povzdignila vojaška godba iz Škofje Loke. Prepevajoč pesmi so možje odkorakali po ulicah na kolodvor in pri tem se je še ta ali oni delovni mož na kratko poslovil od svojih dragih.

Urejeno drsališče v Kranju. 10. januarja je bilo z veliko slovesnostjo izročeno športno drsališče na ledu v Kranju svojemu namenu. Drsališče je bilo urejeno na kopališkem svetu mestne občine in obsega zanimive naprave za sport na ledu. Uporabno bo zlasti za kegljanje na ledu, ki je že od nekdaj na Koroškem zelo priljubljeno in ki bo sedaj uvedeno tudi na Gorenjskem.

Smrt znanega gostilničarja v Radovljici. V Radovljici je umrl 11. januarja znani gostilničar pri »Avgustinu« in hišni posestnik Ivan Avgustin, star 58 let. Pred leti se je preselil iz Zapog pri Kranju ter ustanovil v Radovljici mesarijo in gostilno. Kot spoštovan meščan je bil član raznih gospodarskih organizacij in občinske uprave.

Smuška skakalnica v Št. Vidu nad Ljubljano. 10. januarja so v Št. Vidu nad Ljubljano slovesno prvič preizkusili 35 metersko smučarsko skakalnico, katero so zgradili smuški skakalci sami, tako da je res delo domačih rok. Na tekmah je nastopilo 6 tekmovalcev, najdaljši skok je bil 35 m, medtem ko so drugi skakalci večinoma dosegali znamko 30 metrov. Skakalnica je zgrajena prav dobro in pravilno.

S Spodnjega Štajerskega

Štajerski prehranjevalni urad. V prilagoditvi na pokrajinsko območje obeh kmetijskih zvez za Štajersko in Koroško, je nemški minister za prehrano in kmetijstvo razpustil deželni prehranjevalni urad »Südmark«. Njegova naslednika sta deželna prehranjevalna urada za Štajersko in za Koroško. Prvi ima svoj sedež v Gradcu, drugi v Celovcu. Poslovati sta začela 11. t. m. Za vodjo štajerskega deželnega prehranjevalnega urada je postavljen štajerski deželni kmetski vodja Hajnzl.

Celjska dekleta pri ranjencih. Pred dnevi so dekleta iz celjske ljudske šole obiskala vojaško bolnišnico v Petrovčah in pripravila tamošnjim ranjencem dve uri vesele zabave. S petjem božičnih pesmi so pričarala pravo praznično razpoloženje. Uprizorila so tudi božično pravljico.

Smrtna kosa. V Gradcu je umrl oče vodje mariborske založbe in tiskarne in SA vodje Sepa Kogelnika, trgovec Jožef Kogelnik, v starosti 66 let. V Studencih pri Mariboru je umrla 88 letna zasebnica Rozalija Simnič, rojena Ranko. V Celju je umrl 13. januarja nekdanji šolski upravitelj Vid Vrtačnik, star 48 let. V Mariboru je umrla žena mizarja Julija Purgaj, rojena Pochleitner, stara 78 let. Prav toliko je bila stara zasebnica Katarina Potočnik, ki je tudi umrla v Mariboru. V Mariboru je umrl upokojeni železničar 75 letni Franc Zupančič. V Slovenjgradcu je umrla vdova po odvetniku Adela Pirnat, rojena Schaffer, stara 78 let. Na Dunaju je umrl v Mariboru stanujoči uradnik Jožef Potočnik, star 53 let. V Gotovljah pri Mariboru je umrla bivša gostilničarka, 69 letna Ema Uršič. V Mali Nedelji je umrl občinski uslužbenec Rihard Mitterlehner. V Celju je umrl obratni vodja Jožef Rauch. V Spodnjih Goršah pri Braslovčah je umrla užitkarica Neža Ravšnik. V Podvrhu pri Braslovčah je umrl posestnik Anton Turnšek. V Dobrovljah pri Braslovčah je umrla posestnica Marija Dežnikar. V Zgornjih Gorčah je umrla užitkarica Jožefa Vodlak. V Braslovčah je umrla užitkarica Marija Šketa in upokojenec Vincenc Kukenberg. V Št. Jurju ob j. ž. so umrli 78 letni Peter Fenden, 70 letni Franc Zgonc iz Razbora in 77 letni Ivan Podsedenšek iz Razbora.

Življenje in smrt v celjskem okrožju. — V minulem letu se je v celjskem okrožju rodilo 2944 otrok. Sklenjenih je bilo 899 porok, umrlo pa je 2239 oseb. Na Celje samo odpade 1008 rojstev, 241 porok in 932 smrtnih primerov.

Iz Hrvaške

Skrb zagrebške občine za svoje nameščence. Zagrebško časopisje se bavi z materialnim položajem mestnega uradništva in vseh ostalih uslužbencev zagrebške občine ter pohvalno omenja skrb te občine za zboljšanje gmotnega položaja mestnih nastavljencev. Po časopisnih podatkih je zagrebška občina že lani sklenila izplačati svojemu uradništvu posebne draginjske doklade, razne predujme in božičnico. Razen tega je zagrebška občina ustanovila za vse svoje uslužbenstvo »Zavod za nabavo živil za mestno uslužbenstvo«. Zaradi nakupa živil je dala občina omenjenemu zavodu na razpolago 10 milijonov kun.

Mestna hranilnica v Banji Luki. V Banji Luki so pred dnevi odprli mestno hranilnico. Istočasno je bil imenovan tudi upravni odbor s predsednikom Naimom Čejvanom na čelu.

Prijetno presenečenje. Hrvatsko časopisje poroča o prijetnem presenečenju, ki ga je doživela neka siromašna vdova v Mostarju. S skromnimi prihranki je omenjena vdova stopila v eno mostarskih trgovin ter je za svojo družino kupila vrečo fižola. Ko je doma fižol pregledovala, je našla v vreči med fižolom še majhno vrečico, v kateri je bilo 8 kg prave kave. Verjetno jo je hotel kak tihotapec spraviti na varno, pa se mu namera ni posrečila ter je tako prišla kava v roke siromašni in potrebni ženi.

Ustanovitev tiskovnega urada v hrvatskem zunanjem ministrstvu. Na predlog hrv. zun. ministra dr. Lorkoviča je Poglavnik podpisal zak. odredbo o ustanovitvi posebnega tiskovnega urada tudi v zunanjem ministrstvu.

Fotografska razstava v Zagrebu. Dne 9. t. m. so odprli v Zagrebu mednarodno fotografsko razstavo, na kateri sodeluje devet držav. Vsaka od teh držav je poslala na razstavo po petdeset fotografij, ki prikazuje življenje in navade posameznih narodov. Najlepše fotografije je poslala Finska ter je zato dobila tudi prvo nagrado hrvetskega prosvetnega ministrstva.

Večer novejše hrvatske lirike. V ponedeljek 11. januarja je bil v zagrebškem gledališču večer novejše hrvatske lirike. Na njem so člani hrvatskega državnega gledališča recitirali po eno pesem najnovejših hrvatskih lirikov, ki so pred kratkim izdali knjigo novejše hrvatske lirike pod naslovom »Med dvema vojnama«.

Odobritev kreditov za popravilo šolskih poslopij. Prosvetna uprava NDH je odobrila kredit dveh milijonov kun za popravilo šolskih poslopij na področju velike župe Pokupje.

Iz Srbije

Stojadinovičeva skupina in Nedičeva vlada. Bratislavski tednik »Gardist« v eni svojih zadnjih številk objavlja tudi poročilo nemške časnikarske agencije »Transcontinental Press« o pomenu zadnje preosnove Nedičeve vlade v Srbiji. Po informacijah te agencije se je Nedič odrekel nadaljnjega neposrednega sodelovanja v vladi strankarsko povezanih skupin. Zato je bil z drugo osebo zamenjan predstavnik Stojadinovičeve skupine v vladi Milan Ačimović, bivši notranji minister in za Nedičem najmonejša osebnost v srbski vladi. Iz poročila omenjene agencije je nadalje razvidno, da so od vseh srbskih političnih skupin podpirale Nediča že omenjena Stojadinovičeva skupina in Ljotičeva skupina, ki se zbira v njegovi organizaciji »Zbor«. Sam Ljotič sicer ni bil v vladi, v njej je pa imel svojega najstarejšega sodelavca Mihajla Olčana. Ljotič sam od smederevske katastrofe dalje zavzema položaj izrednega komisarja za obnovo Smedereva.

Drobna ljubljanska kronika

Klavirski koncert pianista Gino Gorinija bo definitivno danes, v torek, 19. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Umetnik je že dospel v Ljubljano in bo izvajal drevi naslednji spored: 1. Scarlatti: Tri sonate; 2. Bach-Bussoni: Preludij in Fuga v es-duru; 3. Brahms: Balada v h-molu; 4. Debussy: Odsevi v vodi in Golliwogov ples; 5. Gorini: Sonata; 6. Casella: Dva ričerkara na ime Bach; 7. Chopin: Fantazija op. 49. Na koncert velikega pianista in umetnika opozarjamo in vabimo. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Včerajšnja nedelja v Ljubljani je bila druga predpustna nedelja tudi nedelja, ko je godoval sv. Anton Puščavnik, zaščitnik prašičereje, ko so v Ljubljani obhajali svoj god mnogi Toneti, ki so jim znanci in znanke poklanjali kake dobrine in skromne šopke. Nekateri so se veselili svojega godu. Sicer je bila nedelja zmerno mrzla in taka, kakor druge zimske nedelje. Sankanje je bilo v polnem razmahu. Mladina se je z vso vnemo posvetila temu zimskemu športu in res je škoda, da ni ohranjeno pred dobrimi 30 leti zgrajeno sankališče, ko bi na njem imeli mladi zimski športniki največjo zabavo. — Ljubljančani so sicer porabili nedeljo za najrazličnejša razvedrila in počitke. Zelo so sedaj v navadi razne domače igre v družinah, h katerim prihajajo na obiske znanci in prijatelji.

»Vihar v kozarcu«. Razdor med zaročencema, spor med prijatelji, dva se najdeta na sodniji in se imata rada... Vse to se plete v prijetni komediji, katero bo uprizoril Rokodelski oder v nedeljo 24. januarja ob 5 popoldne. Zanimiva in zabavna snov ter izvrstna karakteristika posameznih vlog nam jamčita, da se bomo odlično zabavali. Kdor se hoče pošteno nasmejati, naj ne zamudi predstave. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12-I, desno.

VI. simfonični koncert letošnje sezone bo v ponedeljek, 25. t. m. ob pol 7 v veliki unionski dvorani. Ta simfonični koncert bo dirigiral ravnatelj Mirko Polič in na sporedu so dela naslednjih skladateljev: Bellini, Dvořak, Polič, Smetana, Musorski. — Natančni spored še priobčimo. Vstopnice so od danes naprej v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Nekatere posestne spremembe. Rebolj Erna roj. Knebl, posestnica in trgovčeva soproga, Ljubljana, Kotnikova ul. 13, je prodala ndl. Marjanu Verovšku, Ljubljana, Dalmatinova ul. 2, trgovcema Jožetu in Juriju Verovšku in Anici Rustji, trgovki v Ljubljani, Gajeva ul. 8, prvemu dopolovice, ostalim do ene šestine nepremičnine vložna št. 186 kat. občine Kapucinsko predmestje (trinadstropna stanovanjska hiša št. 20 ob cesti Viktorja Emanuela) za 1,200.000 lir. — Tesarski mojstri, družba z o. z. v Ljubljani je prodala Valeriji Pavšičevi, posestnici v Ljubljani, Rutarjeva ulica 3, zemljiško parcelo št. 256-6, njiva, k. o. Trnovsko predmestje, v izmeri 829 m, za 32.000 lir. — Vrhovec Jože, posestnik, Ljubljana, Poljanska c. 46, je prodal Josipu Osetu, industrijalcu, Ljubljana, Bleiweisova c. 1b, del parcele št. 258, njiva, k. o. Petersko predmestje I. del, v izmeri ca. 6000 m, za 210.000 lir.

Ponesrečenci v Ljubljani. Tovarniškemu delavcu Francetu Koširju je padel na desno nogo debel hlod in mu je hudo zdrobil. — Delavec Franc Klančar se je pri brušenju noža urezal v desno roko. — Dragana Sokliča, 10 letnega dijaka, je popadel hud pes in ga ugriznil v levo nogo. Lastnik psa bo imel sitnosti, ker kazensko odgovarja pred sodiščem za psa.

V Ljubljani so umrli od 8. do 14. januarja 1943: Stepančič Darinka, sestra Alojzija, 24 let, šolska sestra, Hruševska c. 24; Gregorc Marica roj. Žabkar, 61 let, žena sodnika, Dobrilova ul. 28; Gorjup Ana roj. Komarič, 89 let, gospodinja, Igriška ul. 11; Rode Helena roj. Krapenec, 64 let, žena delavca, Vidovdanska c. 9; Stor sestra Iluminata, 62 let, redovnica, Japljeva ul. 2; Klemenčič Ivana, 25 let, zasebnica, Rakek 10; Mayer Marija roj. Valentič, 83 let, zasebnica, Zadružna ul. 3; Grebenar Franc, 17 let, sin posestnika, Vidovdanska c. 9; Ravnikar Karol, 79 let, sluga fin. dir. v p., Vidovdanska c. 9; Ladiha Josip, 43 let, sprevodnik drž. žel. v p., Sv. Jerneja ul. 49; Oblak Marija roj. Vreček, 75 let, zasebnica, Na Koroški 25, Dravlje; Češnovar Antonija rojena Dvorsky, 43 let, žena zas. uradnika, Rakovniška ul. 1-a; Avbelj Viktor, 8 mesecev, sin jurista, Parmova ul. 22; Turko Josip, 91 let, čevljar, Japljeva ul. 2; Makovec Ivan, 80 let, pleskar, Japljeva ul. 2; dr. Janežič Pavel, 51 let, zdravnik, Vipavska ul. 10-I, Plut Jože, 81 let, zas. uslužb., Mestni trg 24-II; Michitsch Ana roj. Knaus, 69 let, zasebnica, Predovičeva ul. 38; Hauffen Antonija roj. Luckmann, 76 let, vdova viš. sod. svetnika, Rimski trg 3; Dolinšek Franc, mestni delavec, 65 let, Ulica sv. Marka 25; Firm Miroslav, 56 let, trg. pomočnik, Vidovdanska 9; Sapla Antonija roj. Lavrenčič, 82 let, zasebnica, Puharjeva ul. 16; Košmerlj Janez, 80 let, posestnik, Sv. Petra c. 80; Kogej Mirko, 42 let, viš. carin. kontr., Haquetova ul. 3. — **V ljubljanski bolnišnici umrli:** Ogrin Štefanija, 53 let, žena železn. inšpektorja, Herbersteinova ul. 4; Wraber Sabina, 37 let, profesorica, Aljaževa ul. 41; Weiss Gvido, 1 in pol leti, sin dnevn. poštne hranilnice, Ljubljana; Čuk Zofija, 20 let, Lavrica 30; Novak Marija, 13 let, hči bajtarja, Mali Gaber 9; Hudnik Ana, 72 let, mestna uboga, Sv. Florijana ul. 13; Bardorfer Ivan, 50 let, urar, Vodnikova c. 181; Schuller Rudolf, 71 let, vratar, Jenkova ul. 13; Korošec Stanislav, 8 mesecev, Lavričeva ul. 1; Vavpotič Ivan, 66 let, akademski slikar, Gajeva ul. 2a; Zavodiškek sestra Lazarina, 20 let, redovnica, Poljanski nasip, umobolnica; Avsec Karol, poštni inšp., Ciglarjeva ul. 6; Eppich Ana roj. Moschert, 79 let, vdova davčn. izterjevalca, Gerbičeva ul. 25; Jakopič Marija roj. Hareon, 69 let, vdova železn. uradnika, Podjunska ul. 13; Kirn Majda, 1 leto, hči šoferja, Smolena 52, obč. Šmihel-Stopiče; Turk Franc, 27 let, sin posestnika, Topolo 23, Bloke pri Logatcu; Fabjan Silvester, 12 let, sin delavca, Celovška c. 43; Gašpari Ljudevit, 48 let, tapetnik, Tržaška cesta 24; Kavčič Janez, 58 let, strojnik, Celovška c. 180; Konič Antonija roj. Settomini, 69 let, vdova železniškega delavca, Vodovodna 1; Fink Franc, 44 let, natakar, Gosposvetska c. 13.

Gledališče

OPERA. Torek, 19. januarja ob 17: **»Beg iz serajа«.** Red A. — Sreda, 20. januarja ob 17: **»La Boheme«.** Red Sreda. — Četrtek, 21. januarja ob 17: **»Thais«.** Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Petek, 22. januarja: Zaprto. — Sobota, 23. januarja ob 17: **»Beg iz serajа«** Izven. Cene od 24 lir navzdol. — Nedelja, 24. januarja ob 16: **»Traviata«.** 100. predstava. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

100. predstava Verdijeve »Traviate«. — Prihodnjo nedeljo, 24. t. m. bo izvajana ta popularna opera 100. v povojnem času, odkar je bilo naše gledališče na novo otvorjeno. Visoko število repriz, ki jih je delo doseglo, priča o njegovi priljubljenosti. V nedeljski predstavi bodo peli glavne partije: Vidalijeva, Čuden in Janko.

DRAMA. Torek, 19. januarja ob 17: **»Hamlet«.** Red Torek. — Sreda, 20. januarja ob 17.30: **»Veliki mož«.** Krstna predstava. Premierski abonma. — Četrtek, 21. januarja ob 17.30: **»Oče«.** Red Četrtek.

Drama pripravlja **krstno predstavo** izvirne igre, ki jo je napisala dr. Ljuba Prenerjeva. Delo ima naslov: »Veliki mož«. Komedija iz našega sodobnega življenja se godi v Ljubljani, v književniških krogih. Igra je satira, v kateri nastopajo: Praznik — Cesar, Praznikova — Starčeva, Nada — Rasbergerjeva, Zorin — Brezigar, Kresnik, brezposlen profesor in pisatelj — Nakrst, Vrhunec, »veliki mož« — VI. Skrbinšek, Votlina, kritik — Peček, Možerad — Košuta, Pivnik — P. Kovič, Volk, urednik — Lipah, Lisjak, urednik — J. Kovič, Modrijan — Raztresen, Skaza, igralec — Bratina, Grajšek, sin industrijalca — Blaž, Mogočnik, sin finančnika — Drenovec, Milka, soharica — Sancinova, Komisar — Goriušek. Režiser: Milan Skrbinšek.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 24. januarja ob 5 popoldne: **»Vihar v kozarcu«.** Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrarkova 12-I, desno.

RADIO. Torek, 19. januarja 1943: 7.30 Lahka glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Simfonična glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent Šijanec — Pisana glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Komorna glasba — 14.20 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Plošče »La Voce del Padrone — Columbia« — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Napevi in romance — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Orgelski koncert Pavla Ranžigaja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani — 21.10 Predavanje v slovenščini — 21.20 Na harmoniko igra Vlado Goloh — 22.05 Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška 48.

Poizvedovanja

Izgubila sem pri Glavni pošti gostilničarsko koncesijo glasečo se na ime Fr. Križ, osebno izkaznico in oblačilno nakaznico glasečo se na ime Anica Križ. Najditelja prosim, da najdeno odda proti visoki nagradi v upravi »Slovenca«.

Prazno aktovko sem izgubil in prosim najditelja, da jo odda vratarju Delavskega doma.

Ovratnik iz kožuhovine je bil najden. Poizve se pri Muhiču Antonu, policijskem stražniku, Vrazov trg 4.

Polstoletnica smrti Ernsta Renana

Nedavno se je knjižni svet spominjal francoskega verskega filozofa **Ernsta Renana**, pisatelja knjige »Življenje Jezusovo«, ki je takrat zaslovela po vsem svetu, a pisatelj je skoraj pozabljen umrl v Parizu. Knjiga je izšla leta 1863, v dobi tretjega Napoleona, torej v času najglobljega moralnega in duševnega propadanja; v času, v katerem je tisti krožek ljudi, ki so dajali ljudem smernice in so se nazivali »francoska družba«, izgubili vsa merila razsodnosti in so si izbrali področje verskih vprašanj za svoje najljubše igrišče, kjer so se igrajčkali s književnimi, »leposlovnimi« razpravami. Zato torej tudi Renan, ki je bil v dnu svoje duše učen načitanec, ni mogel ostati brez občudovalcev.

Ernest Renan je bil rojen dne 27. februarja 1823 v zakotnem bretonskem obrežnem mestecu Tregusierju, kjer sta se po samostansko urejeni način življenja in nagnjenja k razmišljanju, ko po kaki postavi pradavne mistične tradicije podedovala iz roda v rod. Duhovniki so bili njegovi prvi učitelji in od doma je bil tudi on določen za duhovniški poklic. Ko mu je bilo 15 let, je postal gojenec duhovskega semenišča Saint Nicolasa pri Parizu in zatem tri leta gojenec semenišča Saint Sulpiceja, kjer se je zaradi filozofije svoje dobe in pod vplivom svoje sestre Henrike ukvarjal bolj s filozofskimi in prirodoslovnimi nauki kot z bogoslovnimi.

Mali semeniščnik iz Trègusierja se je začel baviti z zgodovinsko-kritičnimi zdvajanji, ki — kot je sam priznal — mu niso le izpodjedli njegove vere v duhovniški poklic, ampak tudi vero v krščansko razodetje. Ali je bil ta Bretonec, ki je bil od doma veren, obremenjen po kaki svetovnjaški lastnosti svojih gaskonjskih prednikov, da je imel za doto tako usodno skepso in je o vsem zdvajal? Toda popolnoma se nikoli ni mogel iznebiti svoje vere iz mladostnih let, tudi takrat ne, ko je bil že odpadnik od dogme. S pomočjo nekakšnega — bržkone podzavestnega — procesa »zameglelosti«, je skušal svojo, že krhko vero v Boga, spojiti s svojim subjektivnim, povsem racionalistično usmerjenim iskanjem »resnice«. Zašel je v posebno, poetično ožarjeno, mistično pobožnjaštvo, ki ni imelo nobene skupnosti s katoliško dogmo, v tisto stanje, čemur so pozneje rekali »renanizem«.

Poznanje z nemško znanostjo je na to podzavestno stremljenje njegove notranje zgradbe gledanja na svet jako usodno vplivalo. Že v Saint Sulpiceju je spoznal nemške jezikoslovce in bogoslovec, ki so s svojimi zgodovinsko primerjajočimi, jezikoslovno kritičnimi raziskavami (Eichhorn, Genesius in Heinrich Ewald) izgladili pot novodobni, nedogmatični smeri judovske filologije in biblijske znanosti. Tu je dobil opornike, ki jih je iskal, za tisti način orientalističnih študij, ki so mu lebdele pred očmi kot predpogoji zgodbe o Jezusu, katero je imel že v mislih in ki je od nje pričakoval, da bo popolnoma spremenila način verskega naziranja tistega časa.

Njegova zgodba o Jezusu je bila zamišljena kot nekakšno nasprotje »Življenja Jezusovega«, ki ga je bil že v letih 1835 in 1836 spisal nemški verski filozof David Friedrich Strauß. Dasi mu je bila nehote všeč nedogmatična obdelava te snovi, vendar je njegovemu versko-sanjarskemu občutenju nasprotovala suhoparna bajeslovna teorija, ki je bila na njej zgrajena knjiga nemškega racionalista. Renan je stremel preko Straußovih abstrakcij k živo-konkretnemu upodabljenju. Vendar je bilo tu vprašanje, ali bo moglo biti njegovo delo kaj bistveno drugačno. V resnici pa je na Strauba v njegovem delu o Jezusu jako vplivala tako imenovana, povsem racionalistično usmerjena »tübinška šola«, ki jo je vodil neki Baur.

Nadaljnji napotek za subjektivno-idealistični preobrat svojega raziskavanja je mladi Renan dobil v nemški klasični filozofiji, v subjektivnem idealizmu Fichteja, Hegla in Kanta. Renan je v tistem nekritičnem zagonu po izživljenju svoje, v zamisli in pesniški fantaziji lebdeče podobe sveta, proslavljal Nemčijo kot deželo idealistične filozofije, »moralne izpopolnitve zaradi nje same«, in je zaničeval Francijo kot deželo samih občutkov, realizma in od Angležev izposojene izkoriščevalne filozofije. Na njegov sklep, da se odpove duhovniškemu poklicu, je odločilno vplivalo Kantovo pojmovanje morale in dolžnosti. To mu je po eni strani zagotavljalo možnost moralne ureditve sveta izven dogmatičnih verskih oblik, po drugi strani pa mu je to pojmovanje še kolikor toliko dalo možnost za ohranitev ostanka njegove vernosti, in sicer zaradi nauka o nepopolnosti človeškega razuma v borbi za spoznanje resnice. Ko je l. 1843, brez svojega notranjega prepričanja prejel tonzuro, se je nato dve leti pripravljal na dokončni prelom s Cerkvijo, odšel je kmalu po posvečenju v mašnika iz Saint Sulpiceja in je nastopl skromno službo v neki posvetni zasebni šoli.

Ves prežet z visokodonečim pričakovanjem se je vrgel v veletok brezdogmatičnih študij. Upal je, da si bo iz študija orientalskih jezikov pridobil elemente za svoje življenjsko delo: za osebno podobo Jezusovo. Nemški filozof Feuerbach, ki je Renan priznaval njegove nauke, je učil, da ni Bog ustvaril človeka, temveč narobe: da si je človek ustvaril Boga po svoji podobi (»antropomorfizem«). To je poglavni temelj, ki je nanj gradil Renan svoje verskozgodovinske izsledke. »Vse vere«, je dejal nekoč kasneje, (v svojih »Študijah k zgodovini o veri«) »so le samotvorni produkti velikih, iznajdljivih nagonov človeštva.«

S tem geslom se je spravil na delo. Vreme javnega mnenja je bilo ugodno zanj. Z več deli o vprašanjih orientalistike je vzbudil pozornost, pridobil si je denar za potovanje v Italijo in je l. 1856 postal član »Akodemije napisov«. Nato je. l. 1860, sledil veliki preobrat v njegovem življenju: cesar Napoleon III., ki sicer ni bil sovražnik Cerkve, vendar je bil, ko v drugih cerkvenopolitičnih zadevah, zmeraj naklonjen k temu, da je nastopal po svoji, s svojo osebo ožarjeni poti, je odkril« tega verskofilozofskega posebneža. Leta 1860 mu je poveril nalogo, da naj zaradi jezikovnoznanstvenih raziskovanj potuje v Sirijo in Palestino.

Renan je tedaj stopil na prag svoje velike dobe. Njegove najbolj drzne sanje so se kanile uresničevati. V neki maronitski koči v Ghazirju na Libanonu je v družbi svoje ljubljene, na smrt bolne sestre, ki ga je spremljala na potovanju po Orientu, orisal podobo Zveličarja, kakršnega je videlo njegovo duhovno oko v tem okolišu in med temi ljudmi. Orisal ga je kot mladega, ljubkega Orientalca, krotkega, a vendar plamtečega pogleda in očarljivega smehljaja; kot ljubeznivega otroka prirode, kot poetično navdahnjenega umetnika prilik, kot prijatelja ljudstva in njegovih praznikov — kot Grka v Galileji. Toda iz idealističnega sanjača, ki je spočetka strmel le po obnovitvi duha, po uresničenju božjega kraljestva duš, postane po sovražnem snidenju s sebičnim svetom, nevarni utopist in revolucionar, ki se pred silno težo svojega neizmernega poslanstva slednjič sesuje.

To je helenistično, estetsko pobarvano krščanstvo, ki ga je Renan v svojem »Življenju Jezusovem« izgradil sebi in svetu. Brez dvoma je moglo njegovo temeljito jezikovno znanstvo in njegova kritična bistrovidnost osvetliti marsikatero področje starokrščanske legende v tem delu, ki je bolj pesnitev kot zgodovina. Toda podobe Kristusove ni osvetlil avtor, ki se iz ljudomile višine modernega intelektualca in vseznalca sklanja k njej, ampak jo je opisal ko v romanu. Očitek, ki ga je zalučal Davidu F. Straussu, češ da je uničil idealno podobo Zveličarja s svojo racionalistično skepso, pa se prilega tudi njegovi podobi Kristusa, navzlic vsej pesniški navdahnjenosti oblike.

L. 1863 v tisku izišlo delo, ki je bilo uvod v »Zgodovino prakrščanstva« v 8 snopičih, je bilo pri nedogmatičnih in deloma pri protestantih veliko navdušenje, a hkrati je povzročilo hud odpor. S katoliške strani so upravičeno ugovarjali, češ da je to s poezijo in znanstvom pobarvani poskus, da bi se omalovaževal misterij Boga-človeka v Kristusu, da bi se nadomestilo razodetje Zveličarjevo z nekim etnografsko-leposlovnim izrodkom domišljije in bi se s tem pri koreniki zadela dogma, ki je izrečni predpogoj ne le za dušno zveličanje, marveč tudi za pozemski red in za obstoj družbe in je bistvena enota vere. Tudi iz protestantskih vrst se je oglasila najhujša kritika in neki znameniti protestantski teolog je izjavil, da je to največja sramota za francoske protestante, da so tako prijazno sprejeli to knjigo.

Pod pritiskom javnega mnenja je bila francoska vlada slednjič prisiljena, da je odslovila cesarjevega protežiranca in je odpovedala iznajditelju »grško-galilejskega Jezusa« službo profesorja na francoskem kolegiju, kjer je poučeval hebrejski, kaldejski in sirijski jezik. To profesuro je bil Renan dobil po svojem povratku iz Sirije. Napoleon je skušal dati obliž na rano s tem, da je Renanu ponudil službo cesarskega knjižničarja. A Renan je to mesto odklonil in sicer upravičeno, saj se mu je zdelo preveč tvegano, da bi javnosti pokazal, kako sta si slični njegova pustolovska verska filozofija in pustolovska cesarjeva politika. V naslednjih letih se je bavil kot zasebni znanstvenik s svojimi književnimi deli. Šele republika iz leta 1871 mu je spet vrnila službo profesorja na kolegiju in ga je l. 1878 imenovala celo za člana Akademije.

Njegova knjiga o »Življenju Jezusovem« pa je šla svojo pot po Franciji in v različnih prevodih tudi po drugih državah. Povzročila je mnogo zmede posebno v glavah napol izobražencev, ki so si mislili, da so s tem tekočim, leposlovnim opisovanjem Zveličarja našli najlažjo pot do težkega problema razlage sv. Pisma. Brez dvoma bi bilo napak, če ne bi uvaževali jezikovne odlike njegovega življenjskega dela in pa strokovne vrednote nekaterih njegovih dognanj. A njegovo delo »Življenje Jezusovo« je skozi in skozi negativno. Tudi nadaljnji zvezki (izšli l. 1863—1883) njegove »Zgodovine prakrščanstva« (»Apostoli«, »Sv. Pavel«, »Antikrist«, »Evangelist«, »Krščanska cerkev« in »Mark Avrelij«), kakor tudi »Zgodovina Izraela« (1887—1894), ki obsega 5 zvezkov, razodevajo dobre strani, a tudi temeljne napake prvega snopiča, ki je izšel kot »Uvod«. Prav nič ni čudno, da so Renanove knjige z »Življenjem Jezusovim« vred na indeksu.

Ernst Renan je z istodobnim zgodovinarjem Tainejem spadal k tistim znanstvenim piscem, ki so jih v Franciji več let najbolj brali. S svojimi zgodovinskimi in kulturno-političnimi knjigami in članki in s svojimi v pesniški obliki zasnovanimi filozofskimi spisi je imel Renan v dobi drugega cesarstva in v začetku tretje republike velik vpliv na intelektualno Francijo. Njegova »Sodobna vprašanja« (1868), njegova »Duhovna in moralna reforma« (1871), njegove »Filozofske drame« (1888) in njegova »Prihodnost znanstva« (napis. 1848, izšla 1890), so bile hkrati z njegovimi verskozgodovinskimi spisi precej udeleženi pri izoblikovanju francoske duševnosti.

Renan je bil — kakor Taine — pozitivist, ki se je po teoriji njegovega ustanovitelja Avgusta Comteja v nasprotju z bogoslovnim in metafizičnim pojmovanjem sveta, zadovoljil s spoznavanjem vsega tistega, kar so on in njegovi pristaši dojemali kot »resničnost«. Toda med znanstvenim pozitivizmom Renana in njegovo sanjarsko-»versko« zamislijo Zveličarja zija prepad, ki ga je zaman skušal premostiti. Tako mu je postala vera abstraktna znanost, a znanost romantična pesnitev.

Tudi njegovo stališče spričo socialnih in političnih vprašanj ni bilo drugega ko romantika brez tal. V teoriji je opravičeval francosko revolucijo, a v praksi je bil zoper tisto iz leta 1789 in zoper ono iz leta 1848. Oznanjal je »Paradiž na zemlji«, toda reveži naj le ostanejo revni in naj sodelujejo z vladajočo vrhnjo duševnih ljudi. Saj po njegovih, od nemške idealistične filozofije povzetih naukih, ne gre za »srečo«, marveč za »popolnost«. Kakor Hegel je hotel le filozofirati, a ne reformirati. Razumljivo je, da s to svojo platonično sociologijo ni dobil pristašev. Dvakrat je kot »neodvisni« kandidiral: v zbornico in v senat. A obakrat je propadel.

Njegov svetovni nazor pa se je popolnoma sesul v času nemško-francoske vojne 1870/71. On, ki je bil s polno žlico zajemal v verskofilozofskem sistemu Nemcev, se je moral zdaj pokazati le kot Francoza in je zato spremenil vse svoje temeljne nazore. To je bil umik na vsej črti.

Renan je odtlej zanikal skoraj vse svetovnonazorne pozicije, ki jih je bil nekoč s tako vnemo zagovarjal. Neka utrujena, aristokratska skepsa je stopila na mesto nekdanje idealistične gorečnosti. Ognjeviti borec za novo podobo Zveličarja je končal kot duhovičnež, klepetač in salonski besedičnik. Sam sebe je bil preživel. Šele ko je v novembru l. 1892 umrl, se je svet spet spomnil nanj.

Paul Bourget, sloviti francoski romanopisec in kulturni zgodovinar, je nekoč dejal o Renanu, da je bil to jako vidni zastopnik diletantizma. To je točno. Vse njegovo delovanje vsebuje nekakšno ljubiteljstvo estetika, ki dela poskuse v ozračju takih problemov, ki jim ni bil kos. Od doma čustvena, umetniška narava je znanstveno področje, ki ga je obdeloval, brez dvoma precej obogatil. Vendar je jako podcenjeval težkoče svojega delovanja, ki ga je bil začel in ki je za njegovo proizvedbo žrtvoval vero svojih otroških let in je imel v svojih znanstvenih pripomočkih in smernicah jako slabo roko. Iz njegovega duševnega in moralnega propada se dá marsikaj naučiti. Tragikomedija intelektualca brez tal in brez dogem, kakršnega Renan predstavlja, vsebuje brez dvoma marsikaj za zgled in je torej vzgojnega pomena.

—er.

17.

Potreboval sem nekaj večjih kolov. Ti so mi delali preglavico. Dosti pripravnega lesa je bilo povsod. Da ne bi zaman tratil časa in truda, sem najprej dobro odbral drevesa, ki so bila najbolj primerna. Pa kaj bi pravil... Preden je bila koča postavljena, je minilo dosti časa.

18.

Tudi za hrano sem moral skrbeti. Zato sem si ogledal, kje bi dobil kaj užitnega. Da bi ujel kako žival! Kako bi si jo tudi pripravil? Brez ognja? Na srečo mi hrane ni bilo treba dolgo iskati. Vse polno robidnic je rastlo blizu koče; tudi neke vrste divjih hrušk je bilo obilo.

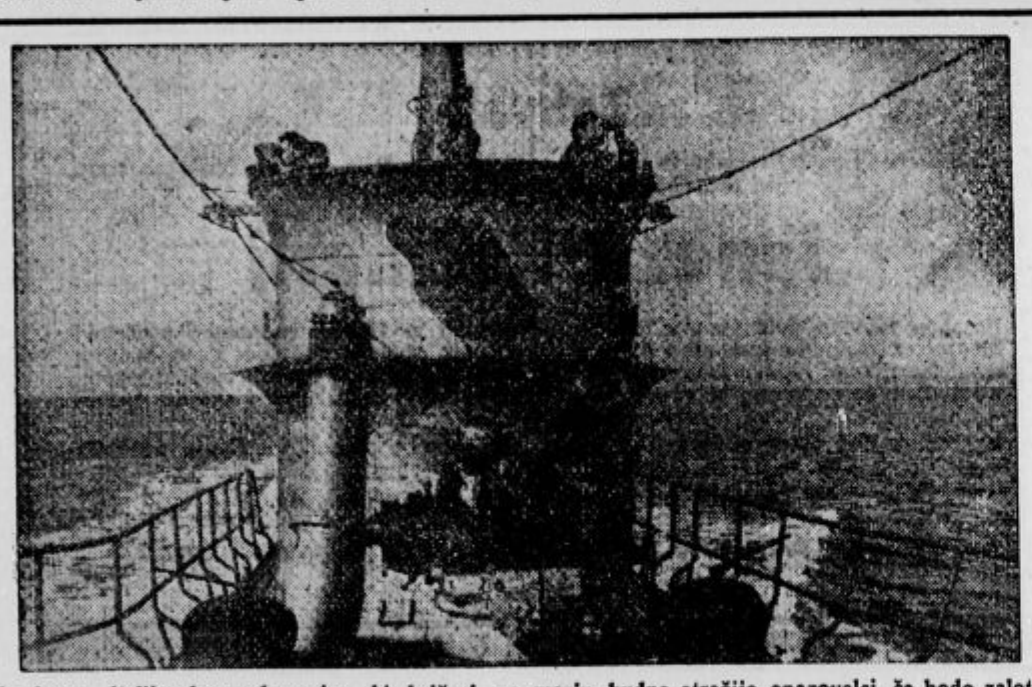

Na krovu italijanske podmornice, ki križari po morju, budno stražijo opazovalci, če bodo zalotili kje sovražno ladjo

TOMAŽ POKLUKAR: 24

BELE ZVEZDE

Nenadni šum je prekinil nočno tiho to. Sneg je zdrsel in veja se je olajšana dvignila. Matevž, ki je že dolgo uro gledal samo mračno stezo pred seboj in vrhove smuči, ki so orali v sunkih, se je zaustavil. Nad temnimi gozdovi se je prikazala Debela peč, nad njo nočno nebo z zvezdami, ki niso bile niti rumene, niti bele.

Tik ob poti so stale zasnežene smreke s slojem ivja. Bile so spačene in podobne nekakšnim starodavnim, pol človeškim, pol živalskim prikaznim. So pa bile prikupne v svoji modrikasti belini in spet čudne, ker negibne in neme.

Kako rad bi zagledal nekje v dalji kočo in njena svetla okna. Take koče se zdijo osamljenemu popotniku kakor domovje neke daljnje, za vse čase izgubljene sreče. Ali da bi slišal fanta, ki je zaukal, ali vsaj psa, ki je zalajal.

Mir, ki je vladal v teh hribih skozi tisočletja, je kraljeval tudi nocoj. Matevž je spet krenil, in njegove smuči so spet žagale svojo enolično pesem: žžžk, žžžk, — žžžk, žžžk...

»Gledališče je že pravzaprav lepa stvar in človeku potrebna. Jaz ga bom že kako pogrešal, Majda pa, kdo ve? Pa mora biti lepo tudi ono drugo gledališče, ki ga je Bog pripravil vsem ljudem, revnim in bogatim. Orješ in voziš, pa se pogovarjaš z volmi, ki vdano vlečejo. Sadiš in seješ, pa misliš na čudež, kako bo vzklilo semenje in rodilo zlato klasje. Grozdje obiraš v vinogradu in se ga veseliš, ko ga gledaš; radostno ga potisneš otroku v usta in že misliš na mošt, ki bo dozorel o sv. Martinu.«

»Je zanimivo, če hočeš, in je lepo, če znaš gledati. Glavno vlogo igra sam tisti, ki navdihuje naravo, pošilja mraz in toploto ter gospodari nad sušo in deževjem. Ostale vloge si podelijo mož, žena, otroci, sosedje. Grunt je oder, svet okrog njega pa so kulise. Nič ni navideznega, vse je resnično. Drama se razpleta od rojstva do ljubezni, od ljubezni do poroke, od poroke do zrelosti, od zrelosti do starosti, od starosti do groba. Vse je človeško, vse je pristno, vse doživeto. Vse drame so si navidezno podobne, v resnici pa jih je toliko, kolikor je družin.«

»To bo torej tisto gledališče, ki čaka naju z Majdo pri Sv. Lovrencu. Ali bo srečna? Dal sem ji časa, da bo premislila. Naj le hodi plesat, da se nasiti mesta, saj grem tudi jaz v gore, da se bom naužil smuke in zlate svobode. Potem se bo začelo novo življenje.«

Tako je premišljeval tri ure in se vzpenjal dejansko le mimogrede. Stoletne smreke so spet zakrile bele vrhove nad Krmo, steza pa je zavila proti jugu.

Nenadno je Matevžu zavriskalo srce; pred seboj je zagledal grad kakor v pravljici. Na odprti jasi je stal velik dom z dvema nadstropjema in deseterimi okni, ki so tako toplo svetila v noč.

»Moj Bog, kaj so zgradili moji prijatelji!«, se je čudil. Zdaj jih je začel šele tako ceniti, kakor zaslužijo.

V domu je bilo že lepo število gostov. Nekateri so sedeli v zeleni čitalnici ter prebirali ilustrirane časopise, nekaj pa jih je bilo v kmečki sobi pri cvičku.

Klubski tovariši so veselo pozdravili Matevža, kakor da bi ga že dolgo čakali. Lična natakarica z belim predpasnikom mu je postregla s slivovko, ki je premraženemu popotniku dobro storila.

»Smuški učitelj je prišel!« je šlo od sobe do sobe. Moški v modrih dresih s copatami na nogah, ženske v elegantnih oblekah in otroci radovednih oči so prihiteli k Matevžu in si ga ogledovali od nog do glave.

»Jaz sem Matevž, vaš smuški učitelj,« se je predstavil novodošli gost. Da ga že poznajo, so odgovarjali, da so ga videli na tekmah in brali o njem v časopisju, so mu laskali nekateri.

»Kdaj začnemo? Jutri?«

»Jutri še ne, pač pa pojutrišnjem ob devetih,« je odločil Matevž. Prvi dan je hotel imeti zase; da bi se razgledal, da bi izbral smučišča za šolo in videl, kaj ti ljudje znajo. Vsa druščina ga je spremljala, ko si je ogledoval prostore. Bili so še okrašeni s smrečjem in omelo od otvoritvene slavnosti.

Spodaj je bila velika shramba za smuči, imenovali so jo hlevček, pa kuhinja in gostilniška soba za voznike. Nad njo je bila spalnica za tekmovalce. Ko je stopil še v kopalnico s prhami, je ni mogel prehvaliti. Velika obednica je bila svetla, polna malih miz, pogrnjenih z belimi prti. Sploh se mu je zdelo vse prikupno in enostavno. Razkošje bi tu zgoraj motilo ubranost, udobnost pa je hvalevredna.

V svoji sobi je našel vse, kar je potreboval: mizo, kamor bo postavil drobno Majdino sliko, postelj za brata osla, omaro, centralno kurjavo, umivalnik s tekočo toplo in mrzlo vodo, vrata naravnost v kopalnico in okno, skozi katero je videl obrise dremajočih smrek.

Razkošje v snegu.

Zjutraj so mu odkazali prostor v veliki obednici. Nebo je bilo bledo, drevje težko obloženo s snegom, klanec pred domom ves bel, toda razrezan in preoran s stoterimi smučinami. O zemlji ne duha ne sluha. Komaj je ločil ograjo pašnika, ki je molela za ped iznad snežne odeje, snega pa je bilo prav gotovo do pasu.

Natakarica Nada mu je prinesla zajutrek: lonček črne kave, lonček mleka, pa krožnike s kruhom, maslom in medom. Ali želi morda jajca ali čaj, ga je še vprašala. »Kakšno razkošje, kakšno razkošje!«, si je mislil Matevž, ko je mazal koščke kruha z dišečim maslom in sladkim medom.

Potem si je pripel smuči ter se podal na oglede. Dom je stal v majhni dolini, obdani s treh strani z gozdom. Na smrekah, ki so bile obložene s snegom, se je zdelo, da ždijo na vejah stotere bele gosi in beli golobi. Saj je bil že poleti tukaj, toda sedaj se mu zdi vse drugače, vse lepše. Povzpel se je na bližnje sedlo, kjer je zagledal veliko poljano s kotanjami in dolgimi položnimi klanci ob straneh.

»Ne, hudih strmin ne bo tukaj, bo pa bogata izbira smučišč vseh vrst za začetnike in za izlete. Smuške abecede se bomo učili kar spodaj pri domu; tu bomo začeli s pikami v smuku, tam s plugom, na bregu s kristijanijo...«

A. Fogazzaro: 86

Palača ob jezeru

»Pozneje!«

Silla ni odgovoril.

»Pusti me vendar!«

»Ne,« je zdaj odvrnil Silla. Ni bil več omamljiv glas od prej. Bil je glas nekoga, ki je nenadoma zagledal nekaj strašnega.

»Zakaj?« je vprašala.

Hotela se mu je s silo izviti, a hipoma se je umirila.

»Kdo je pustil tu svetilko?« se je nenadoma oglasila Kati, ki je prihajala iz nasprotne strani proti grofovi sobi. Nek drug glas je ponavljal:

»Moj Bog, moj Bog!«

Fani je bila pustila svetilko na prvi stopnici. Kati in grofica Foska sta se približali stopnicam in obstali ter pogledali navzgor. Silla je tedaj skoraj nehote izpustil Marino, ki je planila mimo obeh presenečenih žesk, ne da bi se zmenila zanju. Grofica Foska, ki je bila vsa zavita v velik črn šal, je prodirljivo pogledala Silla, a rekla mu ni nič. Odšla je naprej. Silla je odšel navzdol po stopnicah in videl, da sta obe ženski vstopili v grofovo sobo. Marine ni videl več, a uganil je, da je brez dvoma že v sobi. Divje se je udaril s pestmi po čelu. Po prstih je stekel k vratom grofove sobe in prisluhnil.

»Suscipe, Domine,« je molil don Inocencij, »servum tuum in locum sperandae sibi salvationis a misericordia tua.«

Nek drug glas je odgovoril:

»Amen.«

Silla se je krčevito oprijel kljuke pri vratih. Vrata so se odprla in nekdo je zamrmral:

»Naprej!«

Vstopil je; ni pogledal in ni videl nič. Zgrudil se je na kolena poleg vrat.

Svetloba sveče, ki je bila postavljena na tla poleg postelje, se je odbijala na belih rjuhah in na kosih ledu, ki je bil raztresen po tleh. Don Inocencij je stal poleg postelje, nekoliko sklonjen nad bolnika, ki je hropel. Ob vznožju postelje je stal zdravnik. Poleg njega je klečala Ivanka in tiho jokala. Grofica Foska, Nepo in vsi ostali prebivalci Palače so klečali tu in tam po sobi. Vrtnar in grofov sluga sta jokala. Odvetnik je malomarno stal v nekem oddaljenem kotu. Najraje bi bil odšel. Ostal je le iz obzira do grofice.

Še neka druga oseba je stala sredi sobe: Marina. V poltemi se je svetlikala njena bela obleka z modrimi vezeninami. Zdelo se je, da ima roke prekrižane na prsih. Grofica, Nepo in Vezza so jo gledali, a niso mogli razločiti njenega obraza.

Grof, ki je ves čas hropel, je nenadoma utihnil.

»Konec,« je dejal don Inocencij okoli stoječim. Zagledal je Marino, ki je stala sredi sobe, in ji namignil, naj poklekne. Nato se je zopet sklonil nad grofa in izgovoril zadnje molitve.

Marina je pristopila par korakov bliže k postelji. Plapolajoč plamen sveče ji je osvetlil njen bledi obraz.

»Grof Cezar!« je dejala.

Vsi so se zdrznili in jo prestrašeno pogledali. Samo duhovnik je ni pogledal, ampak ji je samo pomignil.

Marina pa se ni hotela umakniti. Iztegnila je roke proti postelji in vzkliknila:

»Cecilija je tu...« Zaslišali so se tihi vzkliki groze, škripanje stolov in šum stopinj. Župnik se je okrenil.

»Proč!« je vzkliknil.

Nepo, Vezza in odvetnik Mirovič so se nekoliko približali ženski, ki je stala sredi sobe kakor prikazen.

»Odvedite jo za božjo boljo,« je zaihtela Ivanka. »Ona je umorila gospoda grofa.«

V istem trenutku je Marina spustila roke, stisnila pesti in se sklonila naprej. Nihče se ni upal približati se ji in ustaviti njenih besed:

»S svojim ljubimcem!...«

Tedaj je planil k njej Silla in jo dvignil v naročje.

»Da bi te videla umreti!« je še zakričala, ko se je izvijala, da bi se osvobodila. Vse se je zgodilo v trenutku. Vrata so se zaloputnila, Silla in Marina sta izginila in v sobi je zopet zavladala tišina. Nepo, odvetnik in Vezza so tiho krenili proti vratom.

»Nepo!« je tiho, a odločno poklicala grofica. »Sem!«

Ubogal je in stopil k njej. Vezza in odvetnik sta odšla.

»Grof Cezar ni slišal niti besedice,« je izjavil don Inocencij in postavil svečo na nočno omarico, »ker že počiva v miru.«

Zdravnik je pristopil k postelji, položil grofu roko na srce, vzel uro iz žepa in rekel glasno:

»Pet minut čez pol dve.«

Župnik je začel znova moliti.

Nekdo je poklical zdravnika in ta je nemudoma odšel iz sobe. Tudi služinčad je na Nepov ukaz zapustila sobo. Samo Ivanka je še vedno klečala ob postelji in s slabotnim glasom odgovarjala župniku. Nepo je prižgal dve sveči, ki sta bili na skrinji. Oba plamenčka sta se razširila kakor prestrašeni očesi in polagoma pokazali njegovim poželjivim pogledom grofove ključe, ki so ležali na skrinji, grofico Fosko in odvetnika, ki je pravkar vstopil ves bled. Ta je pogledal Nepa in namršil obrvi. Grofica mu je stekla nasproti in mu ponudila roko, ki jo je odvetnik prijel in odvedel prijateljico iz sobe.

Nepo je vzel ključe in svečo. Previdno je stopil k omarici, ki je stala v bližini postelje in jo skušal odpreti.

»Moj Bog!« je vsa prepadena vzkliknila Ivanka.

Duhovnik je prenehal z molitvijo in dejal odločno:

»Molite ali pa pojdite odtod!«

Nepo pa se ni zmenil zanj. Sklanjal se je nad omarico in skoraj vtikal nos v ključavnico. Bil je podoben podlasici, ki skozi špranjo poželjivo voha plen.

Duhovnika je pograbila jeza.

»Grem torej jaz,« je dejal.

»Najraje bi bil pograbil Nepa in ga vrgel iz sobe,« Ivanka ga je zadržala in mu dejala s prosečim glasom:

»Pustite ga! Molite, molite. Nikar ne zapustite ubogega pokojnika.«

Nepo je medtem našel pravi ključ, odprl je omarico in ko je nekaj časa brskal po njej, je izvlekel neko listino. Približal jo je sveči, katero je še vedno držal v levici in začel čitati naslov in si pri tem skoraj zažgal lase.

Medtem je vstopil odvetnik, ne da bi ga bil Nepo opazil. Pristopil je k mladeniču in mu dejal s strogim glasom:

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Slugo

za vsa hišna dela, vešča italijanščine, sprejmem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Vesten sluga« 356. (b

Posestva

Ugodna naložba kapitala

je priložnostni nakup parcel v najbližji periferiji Ljubljane, blizu cestne železnice v izmeri 240 do 760 m². — Vsa pojasnila daje Pristavec Franjo, realitetna pisarna, Ljubljana, Cesta Ariella Rea št. 2. (p

Kupimo

Krmo, sladko

za govedo in slamo za nastiljati — kupi hotel Slon. (k

Kupim dobro ohranjen

ali nov aparat za slikanje z žarečo konico — Brandmalerei — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Slikarstvo« št. 371.

Razno

Umetniške predmete,

pohištvo, slike, drobne predmete, kupim in prodam. - Umetnost, Kolodvorska ulica 30. r

TEL. **KINO MATICA** 23-41

Tajinstvena ljubezenska drama

»Molčeča usta«

z znanimi igralci: Fosco Giachetti, Annette Bach, Andrea Checchi, Carlo Campanini.

PREDSTAVE:

dnevno ob 14.30, 16.30 in 18.30; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Na splošno željo še danes in jutri:

Film izredne zanimivosti, globoke in pretresljive vsebine

»Trgovec s sužnjami«

Enzo Fiermonte — Annette Bach

Pride: »LJUBLJENA DEVOJKA« z Willy Fritschem in Camillo Horn.

TEL. **KINO UNION** 22-21

Od odrske plesalke do kmetice — dunajsko koroška zgodba

»Vse zaradi ljubezni«

V gl. vlogi: Gusti Huber, Wolf Albach Retty

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30.

NAROČAJTE »SLOVENCA«!

Uprava »ŠLAJMERJEVEGA DOMA« v Ljubljani

naznanja žalostno vest, da je v nedeljo, dne 17. januarja 1943 umrl gospod

Marčan Josip

ekonom »Šlajmerjevega doma«

Svojega marljivega in vestnega sodelavca bo uprava ohranila v najlepšem spominu!

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Umrl nam je v nedeljo, dne 17. januarja 1943, v 53. letu starosti, naš ljubljeni soprog, predobri oče, brat, stric in svak, gospod

Marčan Joško

upravitelj sanatorija »Šlajmerjev dom«

Pokopali ga bomo v torek, 19. jan. 1943, ob 14.30 z Žal, iz kapele sv. Andreja k Sv. Križu. Sveta maša zadušnica bo darovana v torek, 26. jan. 1943, ob 7 v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Žalujoči: Zinka, soproga; Rado, Joško, sinova in sorodstvo

Zahvala

Najiskrenejše se zahvaljujemo prijateljem in znancem, ki so nam v bridkih urah ob težki izgubi ljubega soproga in očka, gospoda

dr. Pavla Janežiča

zdravnika

stali ob strani, nas tolažili ter v tako obilnem številu spremili našega dragega pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni g. dr. Ernestu Dereaniju in g. dr. St. Graparju, ki sta mu s svojimi obiski lajšala trpljenje; enako se zahvaljujemo šef-zdravniku g. dr. Drobniču in vsem njegovim stanovskim tovarišem, gosp. dr. Mirku Kuhelu ter uradništvu ZSZ za spremstvo k Sv. Križu.

Ljubljana, 18. prosinca 1943. ***Janežičeve***

Umrl nam je v 94. letu svojega življenja, naš dobri oče in dedek, gospod

Ivan Merčun

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 19. januarja 1943, ob 3 popoldne z Žal, iz kapelice sv. Marije na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 17. januarja 1943. **Rodbina dr. Marčunova**

Zahvala

Najiskrenejše se zahvaljujemo za premnoge izraze sožalja in počeščenja ob smrti in pogrebu našega blagega očeta, gospoda

Janeza Košmerlj

Posebno zahvalo dolgujemo g. dr. Josipu Žitniku za ljubeznivo pomoč v očetovi bolezni; g. stolnemu kanoniku Francu Koretiču za vodstvo pogreba; vsem častitim gg. duhovnikom, redovnikom in redovnicam; vsem dobrim faranom; vsem rojakom, prijateljem in znancem, ki so našega očeta na njegovi zadnji poti s svojim spremstvom tako visoko počastili.

Naj dobri Bog vsem povrne ljubeznivo pozornost z obilno tolažbo v njihovih lastnih bridkostih.

V Ljubljani, pri Sv. Petru, dne 18. januarja 1943.

V imenu preostalih Alojzij Košmerlj, šentpeterski župnik

Edgar Wallace: 50

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Prve čase me je obiskoval samo tedensko, zdaj je prihajal skoraj vsak dan. Navadno je prihajal popoldne, a nekoč sem se neke noči zdrznil, ko sem se zbudil iz sna in ga zagledal pri vratih s svetilko v rokah in z neizogibno cigareto v ustih. Ko je bil doma, je bil vedno v albanski noši: v belih kratkih, a širokih hlačah in jopiču, kakršne imajo hribovci, kar je povečavalo njegov demonski videz. Odložil je svetilko in se oslonil na steno.

»Bojim se, da bo odšla vaša žena, Lexman, na oni svet. Ni tako trpežna kakor angleško blago, kot sem mislil,« je mrmral.

Nisem mu odgovoril. Iz bridke skušnje sem vedel, da bi trpel še več, če bi se spustil v pogovor.

»V Drač sem poslal po zdravnika,« je nadaljeval. »Ker sem se tako potrudil, seveda ne želim, da bi mi jo smrt ugrabila. Pa bo le šla na drugi svet,« je ponovil z nekako naslado in ni mogel prikriti v glasu svojega zadoščenja.

Premagal sem se, kakor bi ne bil nikdar verjel, da bi se mogel v takih obupnih okoliščinah.

»Kara,« sem rekel kar moči mirno, »kaj vam je napravila, da bi bila zaslužila tak pekel, v kakršnem je živela?«

Puhnil je velik kolobar dima in ga gledal, kako se je razširil po celici.

»Kaj je napravila?« je vprašal in gledal še vedno kolobar. Sleherni njegov pogled, sleherni njegov gib in sleherni odtenek njegovega glasu mi bo ostal v spominu. — »Vse mi je storila, kar more storiti kaka ženska človeku moje vrste. Dala mi je občutiti, da sem majhen. Dokler me ni zavrnila, sem imel ves svet pod svojimi nogami, Lexman. Delal sem, kar se mi je zljubilo. Če sem mignil z mezincem, je šlo vse za mano, a doživljaj z njo me je uničil. O, ne mislite,« je hitro nadaljeval, »da me je uničila ljubezen. Nikdar je nisem kaj posebno ljubil, bilo je samo tako mimogrede, a ubila mi je zaupanje, ki sem ga imel sam vase. Potem sem vsakokrat, ko sem prišel do odločilnega trenutka v svojih zadevah, dvomil, ali bom uspel ali propadel.

Sovražil sem jo in jo sovražim še vedno,« je srdito nadaljeval. »Če umre, jo bom še bolj sovražil, ker bo nedosegljiva še vedno ogrožala moje misli in rušila moje načrte.«

Sklonil se je, oslonil lakti na kolena, brado pa na sklenjene roke — še vedno ga dobro vidim — in me gledal.

»Lahko bi bil tukaj v tej deželi kralj,« je rekel in pokazal z roko v notranjost. »Lahko bi si bil odprl z denarjem in bojem pot na albanski prestol. Razumete, kaj pomeni to za človeka moje vrste? Sicer je to še vedno možno. In če bi mogel obdržati v življenju vašo ženo, če bi jo videl ob um in zdravje, samo še kost in kožo in bi se sključeno plazila pred moje noge, ko bi se ji približal, bi prišel spet do svoje samozavesti. Verujte mi,« je še rekel in sklonil glavo, »za vašo ženo bodo poskrbeli vsi najboljši zdravniki.«

Kara je odšel in potem ga nisem videl lep čas več. Drugo jutro mi je poslal zamazan list s sporočilom, da je moja žena umrla.«

John Lexman je vstal in začel hoditi po sobi s sklonjeno glavo.

»Od tistega trenutka dalje sem živel,« je rekel, »samo za eno — da bi se maščeval nad Remingtonom Karom. In, gospodje — umoril sem ga jaz.«

Obstal je sredi sobe in se s pestjo udaril na prsi.

»Jaz sem ubil Kara,« je ponovil in tedaj se je zaslišalo, kako so vsi navzoči začudeno zavzdihnili — razen enega. Bil je T. Ks. Meredith, ki je to že takoj zaslutil.

XXII.

Čez nekoliko je Lexman svojo zgodbo nadaljeval.

»Povedal sem vam že, da je bil v palači neki Salvolio, ki je bil v južni Italiji obsojen na dosmrtno ječo. Na kak nenavaden način se mu je posrečilo, da je pobegnil in je z ladjo prišel čez morje. Ne vem, kako ga je Kara našel. Salvolio je bil popolnoma nedostopen. Nikdar se mu ni posrečilo, da bi se bil prepričal, ali je Grk ali Italijan. Prepričal pa sem se, da je bil najpodlejši zlikovec, kar sem jih kdaj poleg njegovega gospodarja srečal.

Bil je junak noža in videl sem, kako je nekoč ubil čuvaja, o katerem je sumil, da mi daje boljšo hrano, tako mirnodušno, kakor ne bi ubil kdo izmed vas niti mačke.

Salvolio mi je zadal to brazgotino,« je povedal Lexman in pokazal na svoje lice. »V odsotnosti svojega gospodarja si je dal za nalogo, da je skušal nekako posnemati mučenje, ki ga je sicer izvajal Kara. Ob njem se mi je posvetilo, kake muke je morala prenašati uboga Grace. Sovražila je pse, kar je moral Kara izvedeti, in v spalnico — imela je le nekoliko boljše ko jaz — je dal štiri divje pse, ki so bili tako privezani, da so jo skoraj dosegali.

Neka poročila tega podleža o moji ženi so bila taka, da sem kar zbesnel in planil nadenj. Zamahnil je z nožem in me ranil, medtem ko sem padal in se tako čudežno rešil. Najbrž bi se me ne bil smel dotakniti, zakaj potem se je zelo bal. Upravičeno. Ko se je Kara vrnil in videl moj obraz, ga je zaslišal in dal prepeljati na dvorišče, kjer so ga po orientalskem načinu bili po podplatih do onemoglosti.

Bodite prepričani, da me je ta človek skoraj tako divje sovražil kakor njegov gospodar. Po Gracini smrti je Kara takoj odpotoval in prepuščen sem bil na milost in nemilost temu divjaku. Gospodar mu je očividno dovolil, da sme svobodno po svoji mili volji ravnati z menoj. Ko je umrla Grace, ki je bila povod Karove jeze, ni imel več razloga, da bi se sam znašal nad mano, ali pa se je že naveličal. Salvolio je začel pritiskati s tem, da mi je skrčil obroke hrane. K sreči sem kaj malo jedel. Kljub temu so bili obroki vedno manjši in že sem čutil posledice tega posta, ko se je nekaj zgodilo, kar je popolnoma spremenilo moje življenje in mi odprlo pot v prostost in do maščevanja.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič